

Proizvodnja letos in plan za leto 1975

Dipl. oec. Marjana Kozamernik

Bliža se konec leta in tako že lahko ocenjujemo, kako smo poslovali v letu 1974. Podatki za desetmesečno obdobje kažejo, da smo letni plan proizvodnje dosegli 96,1 % količinsko in 92,6 % vrednostno. Prodali smo 94,4 % količine in 115,5 % vrednosti v primerjavi s predvidenim. Doseganje plana količine po nomenklaturi izdelkov, ki je veljavna v okviru Slovenskih železarn, je naslednja:

vijaki	88 %
zakovice	148 %
razcepke	59 %
žičniki	97 %
verige	96 %
odkovki	89 %

Po posameznih obratih je bilo doseganje količinskega plana v desetih mesecih takole:

vijakarna	96,9 %
verigarna	93,8 %
OTV	98,4 %
kovačnica	92,5 %

Vrednostno je bil plan do-

sežen v vseh obratih slabše z izjemo OTV.

vijakarna	90,5 %
verigarna	88,1 %
OTV	103,7 %
kovačnica	90,5 %

V OTV vpliva na takšno stanje sprememba v asortimentu proizvodnje, kar je posledica premika v bolj kvalitetne proizvode. To je naš osnovni cilj tudi v prihodnje, saj želimo izdelati proizvode, v katere bo vloženo čim več dela. Prav tako so naše investicije usmerjene v to, da se proizvodne zmogljivosti ne le povečajo, pač pa omogočijo proizvodnjo čimbolj kvalitetnih izdelkov.

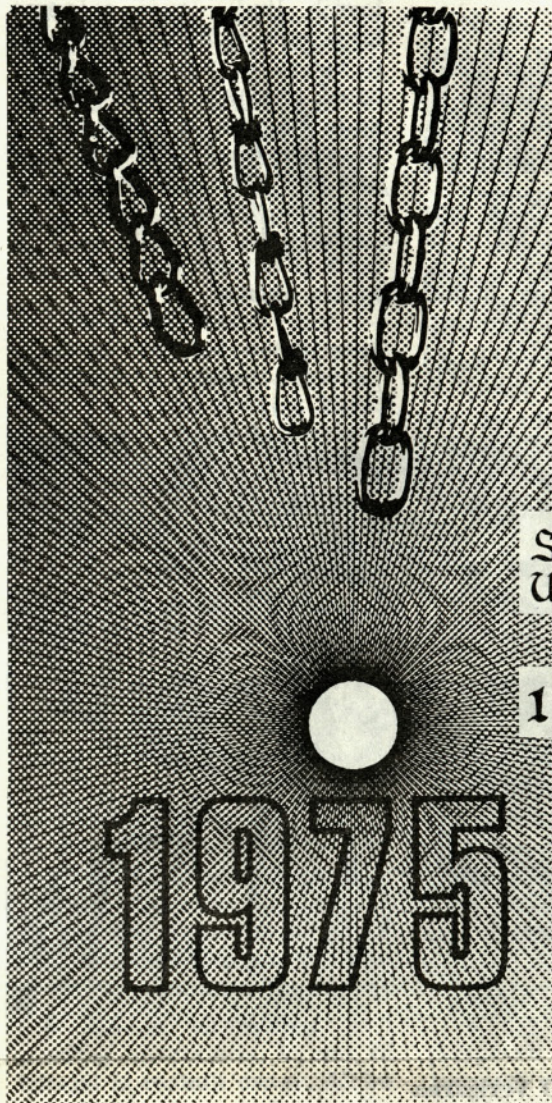
Primerjava med obrati kaže, da je najbolje izpolnil plan proizvodnje OTV, sledijo mu vijakarna, kovačnica in verigarna. Do konca leta se bo stanje verjetno spremenilo, ker po posameznih obratih ovira delo slaba oskrba z nekaterimi vrstami osnovnega materiala.

Indeks produktivnosti dela, izražen s količinsko proizvodnjo na zaposlenega, je v razdobju januar—oktober v primerjavi z istim razdobjem preteklega leta naslednji:

vijakarna	112,7
verigarna	103,9
OTV	107,7
kovačnica	120,3
podjetje	106,7

Indeksi nam kažejo splošen dvig produktivnosti dela, ki se po posameznih obratih razlikuje. V primerjavi s preteklimi leti je letos produktivnost porasla intenzivneje. Rast je bila vidna še posebno ob začetku leta 1974, zdaj pa nekoliko upada.

Plan realizacije smo vrednostno presegli za 15,5 %. Od tega smo prodali doma 71,5 % količine in 81,6 % vrednosti. Lani smo na domačem trgu plasirali 61,6 % količine in 74,5 % vrednosti. Delež prodaje v izvozu je letos manjši, čeprav je plan izvoza vrednostno dosežen 94 % in v primerjavi z

VSEM ČLANOM DELOVNE SKUPNOSTI, UPKOJENCEM, VOJAKOM, POSLOVNIM PARTNERJEM IN VSEM BRALCEM GLASILA VERIGA ŽELIJO SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1975 SAMOUPRAVNI ORGANI DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE VODSTVO PODJETJA UREDNIŠTVO GLASILA

enakim obdobjem lanskega leta večji za 7,6 %. Prodaja doma je porasla tako količinsko kot vrednostno. K vrednostnemu povečanju domače prodaje je prispevalo tudi povišanje prodajnih cen naših izdelkov.

Na konvertibilno področje smo izvozili 60 % količine in 56 % vrednosti. Plan izvoza na konvertibilno področje je bil dosežen količinsko 112 %, na klirinškem 61 %; vrednostno pa na konvertibilnem 111 %, na klirinškem 79 %.

Plan poslovanja za prihodnje leto bo kmalu končan. Ker še ni dokončno potrjen, lahko navedemo le nekaj podatkov. Osnovni plan proizvodnje je izdelan po mesecih in sicer za vsako polletje 1975 posebej. Vzrok delitve letnega plana na dva dela je v tem, ker pričakujemo med letom bistvene spremembe v proizvodnih zmogljivostih. Po investicijskem programu naj bi z začetkom drugega polletja za-

KEH 4 in KEH 5 za izdelavo visokoodpornih verig, v OTV dva nova stroja, prav tako za visokoodporne verige. Zaradi gradnje nove kovačnice se bodo menjale zmogljivosti tudi za kovačnico.

Če primerjamo osnutek količinskega plana za prihodnje leto z letošnjim, vidimo, da je večji za 1,6 %, vrednost pa je kar za 63,3 % večji. Primerjava predloga plana in doseganja letošnjega pa kaže pri količini za 5,8 % in pri vrednosti 76,4 % več.

Količinski plan za leto 1975 je naslednji:

vijakarna	000 kom	1.018.615
	ton	3.771
verigarna	ton	3.966
OTV	ton	4.452
kovačnica	ton	1.140
skupaj	ton	13.419

Primerjava med planom za leto 1974 in 1975 je po posameznih obratih naslednja (1. 1974 = 100)

		količine	vrednosti
vijakarna	kom.	91,1	158,4
verigarna	kg	98,9	
	kg	103,3	155,6
OTV	kg	108,1	179,0
kovačnica	kg	111,8	167,2

čeli obratovati novi stroji za rezkanje lesnih vijakov in za izdelavo stojalnih vijakov v vijakarni. V verigarni bodo vgradili nove varilne stroje

Bistveno se je povečala vrednost predvidene proizvodnje, kar je posledica porasta cen, pa tudi premika v kvaliteti proizvodnje programa.

TOZD so ustanovljene

Janez Smole

V Tovarni verig imamo šest temeljnih organizacij združenega dela:

TOZD vijakarna
TOZD verigarna
TOZD OTV
TOZD kovačnica
TOZD orodjarna
TOZD vzdrževanje.

Tako so na podlagi posebne analize odločili delavci na zborih v teh delovnih celotah. Zbori so bili ob koncu novembra.

S tem je zaključena prva faza ustanavljanja TOZD v naši delovni organizaciji. Zdaj stoji pred nami drugo obdobje v procesu oblikovanja TOZD. To bo vsebinsko pomembnejše. Odločili smo se za

nove oblike organiziranosti. Pogovorili smo se, kakšne odnose moramo vgraditi v te nove organizacijske oblike.

Zdaj je naša naloga, da te odnose, za katere smo se načelno dogovorili na zborih delovnih ljudi, tudi začnemo konkretno oblikovati. To zdaj ni več samo naša ustavna dolžnost, ampak tudi moralna obveza. Načelna izhodišča za oblikovanje novih odnosov, ki so bila prikazana v analizi, so delavci na zborih sprejeli. Zdaj pričakujejo, da bodo na tej podlagi napravljene tudi konkretne rešitve.

Zbori delavcev so pokazali, katerim vprašanjem moramo posvetiti največjo pozornost:

— Dosledno in vztrajno moramo uveljavljati načelo delitve po delu (za približno enako delo približno enako plačilo).

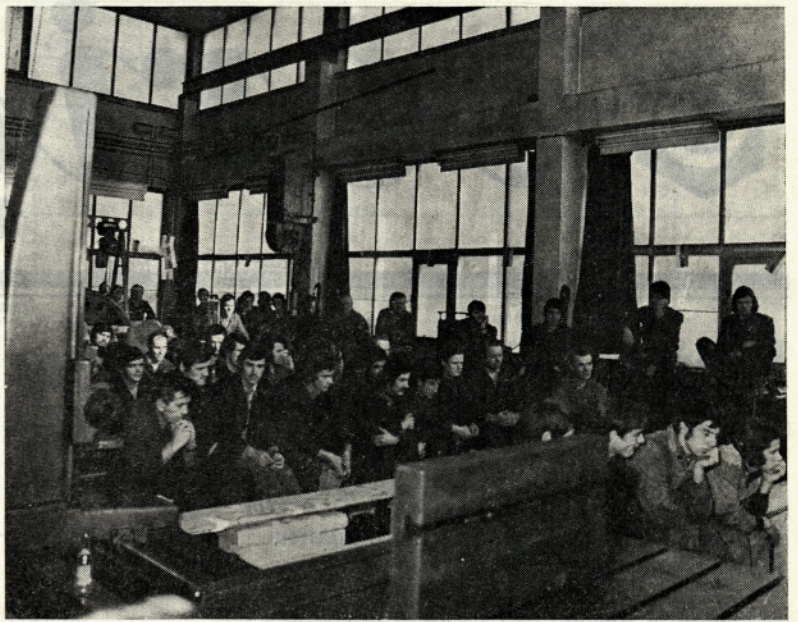
— Z iskanjem in uveljavljanjem boljših in novih meril za delo (to zlasti velja za vzdrževanje, pa tudi za skupne službe) bomo morali stalno izpopolnjevati sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov.

— Uveljavljanje novih meril za delo je pogoj, da bomo oblikovali čim boljši sistem internega trga. Interni trg mora biti čim boljša osnova za realno prikazovanje poslovnega uspeha posamezne TOZD, ki prodaja svoje izdelke in storitve na internem trgu.

— Zgraditi moramo čim bolj trdno socialno varnost vseh zaposlenih v Tovarni verig. V zvezi s tem se delavci predvsem bojijo takih pojavov, na katere s svojim delom, s svojimi pravicami in dolžnostmi ne morejo vplivati (npr. pomanjkanje reprodukcijskega materiala, anomalije eksternega trga in podobno). Zato bomo v naše nove odnose vgradili čim večjo **solidarnost**. Pri tem pa bomo morali paziti, da solidarnost ne bo potuha za nedelo, ali slabo in malomarno delo.

Delavci so za čiste in zdrave odnose med temeljnimi organizacijami ter med njimi in skupnimi službami.

To so seveda tudi dolgoročne naloge. Vse z enim zama-

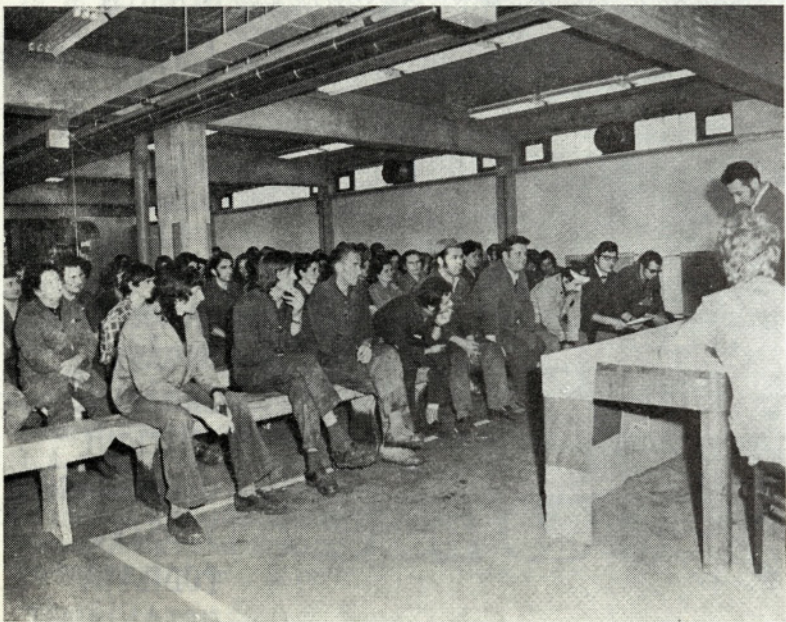
Zbor delavcev TOZD Vzdrževanje

hom ne bomo mogli rešiti. Zato je tu potrebna vztrajnost pa tudi strpnost.

Vse te stvari bodo vgrajene v samoupravne sporazume in statute. Nekateri akti se že snujejo. V sorazmerno kratkem času bomo morali pripraviti vse. Torej vse te naloge so pred durmi. Zmenili smo se tudi kaj hočemo. Zato je prav, da se zavedamo tudi to, kdo mora kaj storiti.

Komisija za izvajanje priprav je v prvi vrsti samoupravni organ, ki so ga izvolili delavci po delovnih celotah zato, da te priprave organizira, vodi, presoja ter TOZD posreduje ustrezno gradivo in predloge za sklepanje. Po zakonu mora pripraviti še samoupravni sporazum o združevanju TOZD. To je osrednji akt.

Ta in tudi drugi akti zahtevajo strokovno reševanje vprašanj, ki so nanizana v tem prispevku. Zato morajo pri tem delu sodelovati tudi ustrezne strokovne službe. Katere? Ekonomsko organizacijska služba, vodstvo finančnega sektorja, priprava dela, pravna služba, kadrovski oddelek. Pri oblikovanju mikro — organizacije skupnih služb morajo sodelovati tudi vodje oddelkov. Prav tako je prav, da se v oblikovanju novih odnosov vključijo tudi predstavniki pravkar ustanovljenih TOZD. Na koncu je pri vsem tem treba poudariti tudi vlogo političnih organizacij. Mislim, da je njihova naloga v tem, da še vnaprej ustvarjajo potrebno politično in delovno vzdušje ter vztrajajo na tem, da ustavo dosledno uresničijo.

Zbor delavcev TOZD Verigarna

Razgovor z glavnim direktorjem

Naše bralce, posebno pa člane delovne skupnosti Veriga prav gotovo zanima, kakšni bodo končni rezultati našega dela ob zaključku leta, kakšne bodo naše obveznosti v prihodnjem letu, kako bomo poslovali in kako je z nekaterimi drugimi važnejšimi vprašanji.

Zato sem glavnemu direktorju dipl. ing. Golc Vinku postavil nekaj vprašanj in ga v imenu uredniškega odbora glasila zaprosil, da nam posreduje odgovore nanje, kar je z veseljem sprejel. Pa poglejmo, kako je odgovoril na postavljena vprašanja:

VPRAŠANJE:

Ali bomo letošnji plan proizvodnje po količini in vrednosti dosegli? Kakšne so bile težave, ki so se pojavljale? Zanima nas tudi, kakšni bodo pogoji in možnosti za doseganje plana in poslovanja nasploh v prihodnjem letu?

ODGOVOR:

V desetih mesecih letošnjega leta smo dosegli 96,1% plana fizične proizvodnje in 117% plan prodaje. Rezultat je bil pri fizični proizvodnji v 9 mesecih za 2% kumulativno boljši. Padec v oktobru pa nam je povzročila najslabša mesečna fizična proizvodnja v letošnjem letu, saj je znašala

le 82,7% mesečnega plana ali 920 ton, namesto 1.100 ton, kakor je bilo s planom postavljeno. Vzrokov za to je več, glavna dva faktorja, ki sta nas v oktobru udarila je bil drobnejši asortiman naših izdelkov in pa nezadovoljiva oskrba z žico in profili.

Pri realizaciji plana v letošnjem letu nas je ovirala predvsem oskrba s surovinami, posebno jeklom. Težave so bile v tem: če bi žico uvozili, bi jo morali v tujini plačati dražje kot doma, dodajo pa se še carinske dajatve in zadeva je za nas ekonomsko nesprejemljiva. Cene naših izdelkov namreč tako visokih cen žice in profilov ne prenesejo, ker jih v Zveznem zavodu za cene odobravajo računajoč domače cene žice in profilov.

Nadalje so bile težave tudi zaradi pomanjkanja delovne sile, pomožnega materiala in večkrat tudi zaradi naših slabosti, katere različno različni ocenjujejo. Mislim pa, da bi z več sloge, večjo ljubeznijo do naše tovarne in bolj fleksibilnimi posamezniki na vseh nivojih lahko več napravili. To bomo skušali rešiti v letu 1975, ki naj bi bilo z realizacijo ustavnih pravic delavcev v našem podjetju prelomno leto.

V prihodnjem letu predvidevamo le majhno povišanje fizičnega plana, le za 5,8%. Bistvena sprememba pa se že za drugo leto kaže v kvalitetnem premiku izdelkov, saj bo njih cena zaradi boljše kvalitete in več vložnega dela narasla kar za 41%. Ako pri tem upoštevamo 15% povišanja cen, ki smo jih dobili 15. novembra letos, je 26% premik vsekakor velik napredek in dokaz, da je bila naša investicijska politika v preteklosti prava.

Finančni plan za leto 1975 predvideva že ca. 30 milijard starih dinarjev realizacije. Ta plan ni pretirano visok, če bodo dani pogoji, ki jih predvidevamo.

Po mnenju vseh treh direktorjev SZ in generalnega direktorja našega skupnega podjetja tov. Klančnika bomo v letu 1975 led prebili tudi pri oskrbi za materialom pri njih. Skrbi nas le padec konjunktura na zapadnih tržiščih pa tudi doma. Zaradi tega se že dalj časa vodijo intenzivni komercialni razgovori z vzhodnimi državami in zaenkrat kažejo na najboljše.

VPRAŠANJE:

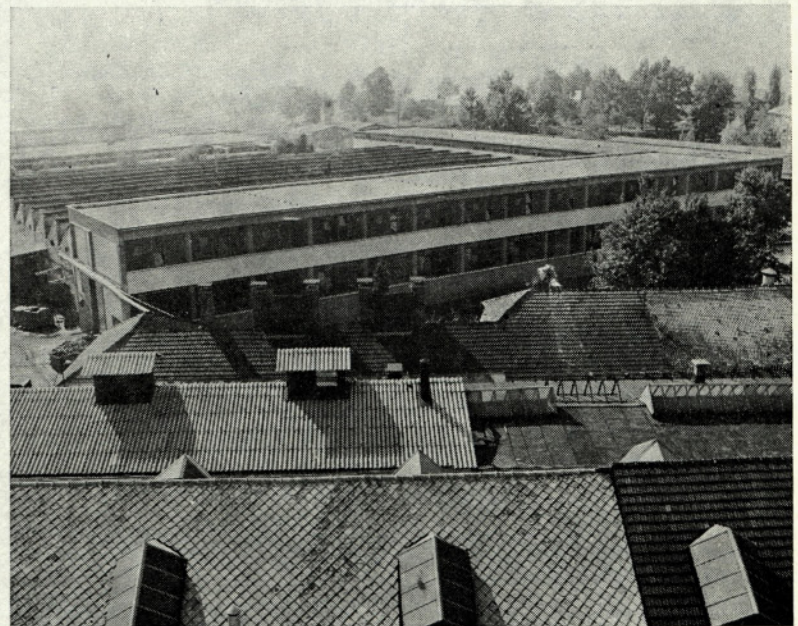
Po združitvi s slovenskimi železarnami smo pričakovali,

da se bo preskrba z materialom izboljšala in da bomo v letu 1974 nemoteno obratovali. Naša pričakovanja se žal niso uresničila, ker smo imeli in posebej zadnje čase imamo zastoje v proizvodnji zaradi pomanjkanja materialov. Kaj je po vašem mnenju vzrok, da nam železarne niso redno dobavljale materiala in ali lahko pričakujemo, da se bo vendarle oskrba z materiali v prihodnjem letu izboljšala?

ODGOVOR:

Delno sem na to vprašanje že odgovoril. Dodam lahko še to, da pričakujemo v letu 1975 naslednje količine od:

Železarne Jesenice	
palično jeklo za rudarske verige	1.000 ton
valjane žice	8.000 ton
vlečene žice ca.	2.000 ton
skupaj	11.000 ton
Železarna Ravne	
profilov za sidrne verige	2.500 ton

Staro se umika novemu

odlitkov	150 ton
jekla za odkovke	150 ton
skupaj	2.800 ton
Železarne Štore	
profili za	
sidrne verige	3.000 ton
VSI SKUPAJ	16.800 ton

Nekaj žice v kolobarjih za verige od ϕ 16 do ϕ 26 mm pa bomo uvozili iz Češke in drugih vzhodnih držav. Kot vidite, s plani je vse pokrito, potrebna je le še realizacija, pravočasna dobava od naših sodelavcev v Železarnah in naše pridno in vestno delo ter dobra prodaja, pa gremo letu 1975 lahko smelo naproti.

Finančni plan, ki ga je zaradi inflacijske situacije težko realno zadeti, pa tudi v dohodkovnem smislu pod današnjimi pogoji, kaže dobra predvidevanja. Dostikrat dolžimo železarne, ker nam ne izdobjavljajo vse po naročilih, vendar, kdor pozna delo in življenje železarjev, ve, da jih tarejo veliki problemi, za katere tudi niso vedno sami krivi.

V ilustracijo en primer: Danes imajo na Jesenicah zalogo koksa za tri dni, namesto za 45 dni. Oni in mi z njimi se bojimo, kaj bo, če ugasnejo plavži, ker morajo za njimi takoj ustaviti peči, ki proizvajajo prepotrebno jeklo za valjarne.

Podobno je v Ravnah, kjer ni butana, niti starega železa. Moram, čeprav nerad, le reči, da so železarji imeli dostikrat posluš za nas, razen zadnje izjeme v Ravnah, katerih posledica je ustavitev stroja Schlatter v OTV.

VPRAŠANJE:
Ali nam lahko posredujete svojo splošno oceno o poslovanju, pohvalo ali grajo posameznih obratov, režijskih in strokovnih služb morda tudi posameznikov glede proizvodnje in poslovanja v letu 1974? Kaj bi morali po vašem mnenju še ukreniti, da bodo uspehi v prihodnjem letu večji?

ODGOVOR:
Moram priznati, da je treba reči, da smo letošnje delo v posameznih obratih dobro opravljali. Zame je važno delo, ki smo ga opravili v določenem času. Tako so posamezni obrati imeli naslednja povečanja proizvodnje na opravljen uro v prvih devetih mesecih letos:

vijakarna	116,1 %
verigarna	108,6 %
OTV	115,2 %
kovačnica	120,6 %
podjetje	110,8 %

Gornji podatki so zadovoljivi, upoštevati pa je, da so odvisni tudi od asortimana proizvodnje v posameznih obratih. Verigarna, ki ima najmanjše povečanje fizične storilnosti, na primer izkazuje največje finačno povečanje storilnosti in to kar za 158,2 %. V tem je seveda vključena inflacija, pa tudi kvalitetnejši asortiman, ki zahteva več vložnega dela. V novem letu moramo posvetiti vse sile tudi reorganizaciji podjetja, po kateri je potreba že dalj časa, pa smo jo odlašali. Z organiziranjem šest TOZD, pa bomo to morda spravili v življenje. pri tem pa moramo biti zelo previdni in postaviti tako organizacijo, ki nam bo v praksi najbolj ustrezala in bo tudi eko-

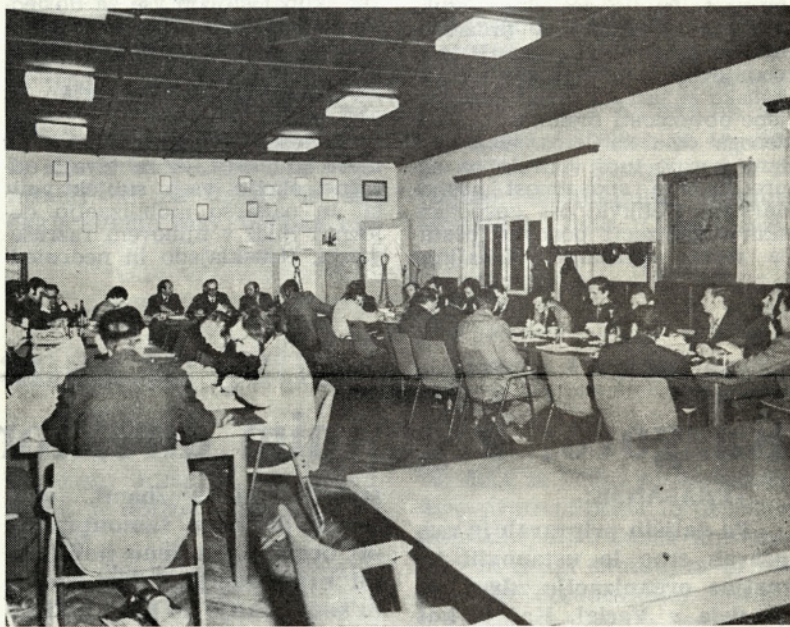
nomsko vsestransko upravičena.

VPRAŠANJE:
Vse kaže, da bomo v finančnem pogledu kljub težavam v proizvodnji dosegli dobre rezultate in da bo ostanek čistega dohodka mnogo večji kot lani. Kakšna bo (če lahko predvidevate) globalna razdelitev ostanka dohodka oziroma, kateri dejavnosti bomo dali prioriteto, ko se bo odločalo o razdeljevanju?

ODGOVOR:
Ostanek dohodka bo višji kot lani predvsem nominalno. Kako se bo delil, je že več ali manj znano. Predlog je, da se da nekaj vsakemu članu kolektiva za novo leto 15. 12. 1974 ter dohodek od stabilizacijskih sobot, tistim, ki so delali. Ostali denar bomo predvidoma porabili:

- ca. 220 milijonov starih dinarjev za nerazvite,
- ca. 200 milijonov starih dinarjev za regrese nam vsem v letu 1975,
- ca. 200 milijonov starih dinarjev za ostale potrebe.

Ostanek, ki naj bi znašal 200 milijonov starih dinarjev,

Zasedanje delavskega sveta

pa bomo porabili za poslovni sklad ali investicije, pač kot se bodo po bilanci vsi skupaj odločili. Ni pa še nič dokončnega glede ostanka dohodka, ker nam zadnje mesece izredno rastejo stroški proizvodnje, predvsem zaradi dviga cen vsem materialom, ki jih za proizvodnjo rabimo, ter tudi vsem uslugam, ki jih plačujemo. (pošta, železnica, prevozi z avtomobili itd.).

VPRAŠANJE:
V tovarni se venomer in več gradi. Mnogi se sprašujejo, kako zmoremo tako velike investicije. Čeprav smo o tem v našem glasilu že pisali, bi bilo prav, da nam tudi vi o tem poveste kaj več, predvsem kaj se na tem področju še predvideva, kakšne težave spremljajo to dejavnost in kaj v doglednem času (kakšno korist) lahko pričakujemo?

ODGOVOR:
Res imamo trenutno veliko investicij. Menim, da niso pretirane. Če hočemo biti kvalitetno in kvantitetno konkurenčni doma in v tujini, je modernizacija tovarne nujna. Zavedati se moramo vsi, da smo kot proizvajalec verig in vijakov v evropskem merilu veli-

ki po količini ali teži proizvodnje. Torej eno pravilo: Ako smo veliki po teži, med prvimi v Evropi, moramo biti tudi po kvaliteti in konkurenčnosti. Ako to ne bomo držali na nivoju, ki ga imamo, bomo padali, tega pa nihče od nas ne želi. Torej pravilo pri investicijah je: Manj ljudi naj več naredi. Avtomatska izdelava kvalitetnih izdelkov, kjer je delavec le nadzornik nad napravami, ki proizvajajo, ne pa neposredno odločujoč faktor pri kvaliteti, to je modernizacija. Zakoni ekonomike so neusmiljeni in delujejo brezkompromisno.

Pri investicijah je veliko težav, katerih nismo krivi mi, pač pa naši predpisi. Zadeva je tako daleč, da iščemo razna soglasja za dovoljenje že prav povsod, tudi tam, kjer bi bilo najmanj treba. Ko dobimo finančna sredstva, se obešajo z različnimi finančnimi zahtevami vse mogoči faktorji. Človek ima občutek, da bi moral v občini vse mogoče stvari plačati naš kolektiv iz investicij.

Nisem proti kanalizaciji, vodovodom, cestam in podobno, sem pa za pravično poraz-

zadolžiti za ca. 150 milijard starih dinarjev, torej naj se naš 1100-članski kolektiv ne boji za ca. 4,1 milijarde starih dinarjev investicijskih kreditov, saj je njih odplačilna doba 5 do 8 let.

O koristi investicij ne bi posebej razpravljaj, trdim le to, da brez modernizacije ni napredka, sicer so pa rezultati že vidni v odgovoru na prvo vprašanje. Kot sem govoril o boljši kvaliteti naših izdelkov, boljših pogojih dela, večji storilnosti, manj materiala in več strokovnega dela v naših izdelkih, to je prvo vodilo pri investicijah in tudi garancija, da nam taka politika diktira boljše rezultate poslovanja v prihodnosti.

VPRAŠANJE:
Naši osebni dohodki so se v tem letu primerno zvišali, tako da gremo sedaj v korak z ostalimi podjetji v sklopu ZP SZ. Kakšna bo politika delitve dohodka in osebnih dohodkov v prihodnjem letu. Ali se predvidevajo kakšne spremembe v kriterijih za nagrajevanje in v analitski oceni delovnih mest?

ODGOVOR:
Višino osebnih dohodkov nam določajo samoupravni sporazumi in kvaliteta našega dela. Iz dnevnega časopisja vidite stališče sindikatov do teh sporazumov. Strinjam se s tovarišem Špiljakom, ko je rekel, da v Jugoslaviji že vse nagrajujemo, samo dela ne. V letu 1975 pričakujem na tem področju kvalitetne premike.

V SZ je napravljen prvi predlog sporazuma, ki naj bi izhajal iz realnih osnov. Ali bo ta zaživel ali ne, je še vprašanje.

Pri nas bomo dopolnjevali analitsko oceno. Kriteriji naj bi se spremenili toliko, da odpravimo deformacijo, ki smo jih v preteklosti z različnimi spremembami povzročili. Ko bo to potrjeno, bomo odklonili v rang lestvici preko strokovnih služb komisij in samoupravnih organov sproti korigirali.

V letu 1975 bomo vrednost točke obračunavali s 600 stariimi dinarji, potrebna pa bo tudi delna korektura OD za minuto delo, tako da bomo te vrednosti uskladili z zahtevami sindikata.

VPRAŠANJE:
Na svetovnem in domačem trgu je čedalje težje plasirati naše izdelke. Kakšni so izgledi za naročila v prihodnjem in naslednjih letih, kaj je potrebno na tem področju ukreniti in ali nameravamo uvajati v proizvodnjo kakšne nove artikole?

ODGOVOR:
Z združitvijo s SZ se nam odpirajo široke možnosti trgovine z vzhodnimi državami. Res je, da v letu 1975, pričakuje Zahod določeno krizo, saj so prvi simptomi že tukaj (raste brezposelnost, odpuščajo se zdomci itd.), vendar računamo, če seveda ne bo kakšnih močnih pretresov, da bomo leto dobro izpeljali. Pri tem računamo na povečano trgovino z DDR, Poljsko, Češko, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo ter SSSR. Veseli smo, da

nam je končno po 4 letih muke le uspelo spraviti v robno listo za SSSR preko 500 ton verig za leto 1975. Rusi so nas zaradi nesolidne dobave pred leti do letos stalno odklanjali.

Računamo, da bo tudi država zaradi potreb po devizah s predpisi pospeševala izvoz in tako v eni ali drugi obliki finančno pomagala tistim, ki veliko izvažajo.

Novih artiklov, razen pri snežnih verigah, ne bomo dali na trg. Bistveno pa bomo povečali tiste izdelke, ki jih kupci želijo, mi pa smo jih šele v zadnjih letih osvojili, to so: bremenske verige, rudarske verige, visokoodporne verige, zaščitne verige, verige z grabeži, lesni vijaki.

Nadaljnja novost je v OTV, kjer bomo z novimi agregati lahko izdelali kvalitetne sidrne verige iz cenejših materialov, zaradi nove peči, ki nam omogoča kvalitetno toplotno obdelavo sidrnih verig. Orodjarna bo morala povečati izdelavo orodij, tako da bo vedno manj uvoza dragega orodja, za katerega trošimo težko pridobljena devizna sredstva. Nekaj strojev je orodjarna že dobila, nekaj jih še dobi drugo leto. Ne strinjam se več, da določena orodja znajo delati le Nemci in Italijani, ampak so tega sposobni tudi naši delavci v orodjarni, le strojev jim je treba, njim pa v določenem smislu več pridnosti, pa rezultati ne bodo izostali, saj imamo tam sposobne ljudi.

VPRAŠANJE:
V tej številki objavljamo prispevek o stanovanjski dejavnosti v tem letu. Kljub temu bi nam mogoče kaj več povedali o tem, zlasti o naši dolgoročni orientaciji na področju stanovanjske izgradnje, kakšni izgradnji stanovanj bomo dali prednost (blokvska gradnja v družbeni lasti, nakup stanovanj, kreditiranje izgradnje zasebnih stanovanjskih hiš)?

ODGOVOR:
Glede stanovanjske dejavnosti je delavski svet že rekel svoje. Po zadnjih razgovorih bomo v naselju Moskva zgradili dva bloka po 16 stanovanj, to je 32 stanovanj. Nadalje bomo iz solidarnostnega sklada dobili 6 stanovanj, in iz sredstev režijske reprodukcije 2 stanovanji. Z realizacijo take gradnje bomo stanovanjsko stisko v letu 1975 v glavnem rešili.

Za perspektivno stanovanjsko gradnjo smo že zaprosili občinsko skupščino, da nam dovoli izdelavo zazidalnega načrta za družbenim centrom v Lescah. Upamo, da bo to kmalu rešeno, tako naj bi imeli rešeno vprašanje zemljišč za več let naprej. Podjetje naj bi tudi v bodoče pomagalo s krediti graditeljem lastnih hiš. Razmerje sredstev za eno ali drugo gradnjo pa je bilo postavljeno v dogovoru z Občinskimi političnimi organizacijami, ki pa dajejo prednost družbeni gradnji. V novih blokih bodo predvsem delavska stanovanja, to je dve sobi in velika bivalna kuhinja ter ostali normalno potrebni prostori.

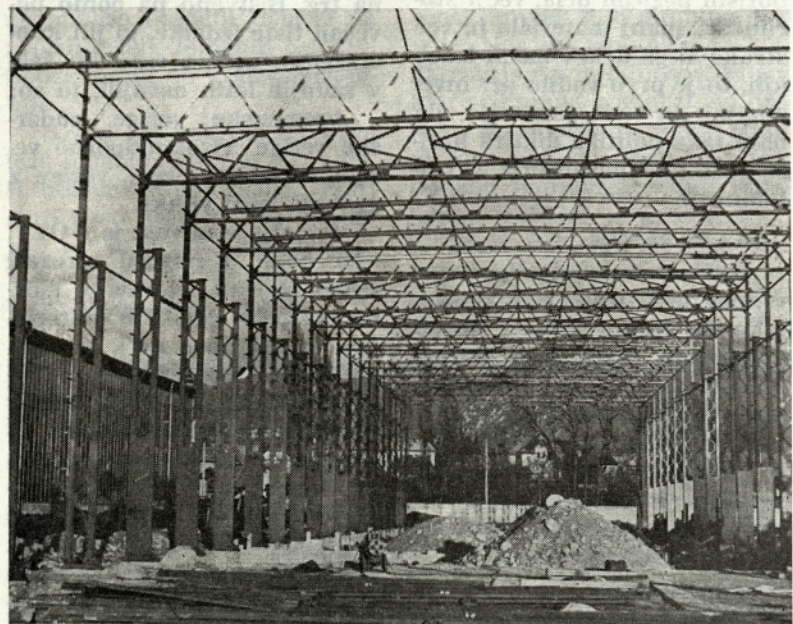
(Nadaljevanje na 4. strani)

Nova kovačnica

Dipl. ing. Pavel Noč

Naša delovna organizacija je že praznovala 50-letnico svojega delovanja, pa vendar še nekaj naših delavcev dela v tako starih prostorih in pod prvotnimi, zelo težkimi pogoji. Med take obrate spada tudi kovačnica, saj tam kovači de-

Pri študiju postavitve novih linij v stare prostore, smo naleteli na nepremostljive probleme in zato je bila edina pravilna odločitev, da zgradimo novo kovačnico, kar je soglasno potrdil tudi DS na seji dne 20. 12. 1973. Zato smo se po-

Okostje nove hale — Kovačnica

lajo v izjemno neugodnih pogojih: na vročini, v plinu, na prepihu itd. Po drugi strani pa smo ugotovili, da tržišče zahteva vedno več kovaških izdelkov in opreme za naše najbolj tipične izdelke — verige.

Vse to nas je vodilo k odločitvi, da kovačnico opremo z ustreznimi stroji in napravami, ki bodo omogočile zadostno proizvodnjo iskanih izdelkov in to v boljših pogojih kot doslej. Opremo smo izbrali na podlagi ponudb znanih evropskih proizvajalcev kovaških strojev. V končni fazi smo se odločili za opremo iz ČSSR. Kupili smo naslednje stroje:

- krožno žago PHA 27 protiudarno kladivo KJH 2
- padalno kladivo KPH 800
- padalno kladivo KPH 1250
- ekscenter stiskalko LE 160
- ekscenter stiskalko LE 250

V tehnološki dokumentaciji, ki smo jo ravno tako kupili v ČSSR, so ti stroji smiselno povezani v tri kovaške linije, ki naj bi imele vsaka svoj ustrezen proizvodni program. Trenutno pa je odprto še vprašanje ustreznih kovaških peči, ker je domači proizvajalec zaradi naših specifičnih tehničnih zahtev odstopil od pogodbe in smo se zato morali povezati s tujimi proizvajalci.

vezali s specializiranimi projektnimi organizacijami, da nam ob upoštevanju naših tehnoloških zahtev izdelajo ponudbe za ustrezne objekte. V končni fazi smo to delo oddali projektivnemu podjetju »Engineering« iz Kranja.

Sama zasnova hale je v jekleni konstrukciji, vse zunanje stene in streha pa so obložene s posebnimi izolacijskimi ploščami, ki imajo poleg dobrih toplotnoizolacijskih lastnosti tudi dobre zvočne izolacijske in zvočnoabsorpcijske lastnosti. Sama hala bo opremljena z mostnim žerjavom 5 Mp, ogrevanje in ventilacija pa bosta izvedena po najnovejših principih. V samem objektu bodo kovači dobili tudi nove, primernejše garderobne in higiensko-sanitarne prostore. Hala bo grajena tako, da bo na južni strani možna prigraditev še ene take hale, kjer naj bi kasneje dobila svoje mesto obdelovalnica kovačnice.

Pri sami gradnji pa so nastopile določene težave, saj se je po mnenju Inštituta za metalne konstrukcije iz Ljubljane, ki je pristojen za izdajo uporabnega dovoljenja, moralo jekleno konstrukcijo dopolniti po njihovih priporočilih. In dela potekajo naprej, vendar še vedno ne po predvidenih planih. Kljub vsem težavam, ki so prisotne pri tako veliki investiciji, pa se v letu 1975 lahko nadajamo nove delovne zmage — dokončne izgradnje nove kovačnice.

SODELUJTE V TOVARNIŠKEM GLASILU — TAKO BO, KAKRŠNA BO VAŠA POMOČ!

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije o ekonomski politiki

Jože Meršol

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je razpravljal o oceni gospodarskih gibanj ter skupno in splošne porabe v SR Sloveniji v sedmih mesecih 1974 s predlogom stališč in ukrepov za izvajanje resolucije o družbenoekonomski politiki SR Slovenije v letu 1974. Pri tem zbor ugotavlja:

Kljub dinamični gospodarski rasti se vedno bolj zaostrujejo nekatere bistvene prvine gospodarjenja, med katerimi je najbolj kritična nestabilnost, ki se zlasti izraža v visoki stopnji inflacije in v hitri rasti stroškov proizvodnje in cen. Kljub predvideni krepitvi vloge neposrednih proizvajalcev in temeljnih organizacij združenega dela v procesu družbene reprodukcije ter izboljšanju ekonomskega položaja organizacij združenega dela kot prvega pogoja za uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov, ki so opredeljeni v ustavih, je ekonomski položaj organizacij združenega dela manj ugoden kot v istem času preteklega leta.

Mnoge naloge iz resolucije o družbenoekonomskem razvoju za leto 1974, protinflacijskega programa in resolucije X. kongresa ZKJ o ekonomski stabilizaciji se ne uresničujejo dosledno. Strukturna nesorazmerja v proizvodnji ter med potrošnjo in proizvodnjo se ne zmanjšujejo. Zakonske in samoupravno dogovorjene obveznosti organizacij združenega dela so letos večje kot lani, kar je tudi vplivalo na reproductivno sposobnost gospodarstva. Nelikvidnost gospodarskih organizacij ponovno postaja resno vprašanje. Nadaljnje

(Nadaljevanje s 3. strani)

Razgovor z glavnim direktorjem

VPRAŠANJE:

Po daljših pripravah in razpravah smo le ustanovili temeljne organizacije združenega dela v Verigi. Kaj vi kot glavni direktor pričakujete od te nove formacije samoupravnih organov na področju proizvodnje in poslovanja nasploh ter kako se bodo strokovne službe pri nas vključile v novi proces samoupravljanja?

ODGOVOR:

Ustanavljanje TOZD ni drobljenje podjetja in kot si nekateri predstavljajo, snovanje množice novih administrativnih mest in s tem večanje administracije. To je v bistvu integracija, ki pa daje veliko večje pravice odločanja delavcem. Zato želimo, da se v bodoče sleherni član kolektiva vživi v delo in življenje svoje TOZD in podjetja kot celote ter na kakršnikoli tudi preprosti način skuša doprinašati k boljšemu delu naše tovarne.

Delavci upravljalci bodo dobili popolno pravico odločati o delitvi dohodka in drugih za sedanjost in bodočnost važnih odločitvah. Pri tem želim poudariti besede tovariša Tita, ki je dejal:

»Delavec je tisti, ki živi od svojega dela!«

VPRAŠANJE:

Kakšni so bili doslej medsebojni odnosi znotraj naše delovne organizacije med proizvodnimi obrati, režijskimi in

povečanje produktivnosti dela je ogroženo, ker obstoječi sistemi delitve osebnih dohodkov zaposlenih ne vzpodbujajo za večje delovne rezultate, vedno večje poseganje v dohodek organizacij združenega dela pa še krepí inflacijsko obnašanje. Vse prepočasí se krepí vloga neposrednih proizvajalcev in organizacij združenega dela v upravljanju družbene reprodukcije.

Iz ugotovitev, predloženega gradiva, ekspozicija Izvršnega sveta, razprav na odborih zborov Skupščine SR Slovenije ter iz razprave, mnenj, stališč in predlogov temeljnih organizacij združenega dela, skupin delegatov, samoupravnih interesnih skupnosti, Gospodarske zbornice SRS in drugih asociacij združenega dela izhaja nedeljiva podpora vsem prizadevanjem za nadaljnji uspešni razvoj našega družbenoekonomskega razvoja, zlasti pa protinflacijskega programa in sklepov 4. seje predsedstva CK ZKJ.

Zato zbor združenega dela kot zbor delegatov delovnih ljudi v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih zavezuje vse delovne ljudi, da vsak na svojem delovnem mestu in vsi skupaj storijo vse za dosledno realizacijo že sprejetih dokumentov in v tej zvezi sprejemata

NASLEDNJA STALISCA:

I.

1. Sedanje gospodarske razmere so takšne, da zahtevajo odločno akcijo vseh subjektivnih sil in najširšo mobilizacijo delovnih ljudi v njihovem razreševanju. Neusklajeno in nedosled-

no uresničevanje nalog iz resolucije o družbenoekonomski politiki za leto 1974, iz protinflacijskega programa in kongresnih dokumentov o stabilizaciji lahko postane velika ovira pri uresničevanju temeljnih ciljev družbenoekonomskega razvoja in osnovnih nalog ekonomske politike, ki izhajajo iz nove ustave. Zato je potrebno z doslednim uresničevanjem sprejetih dokumentov že v letošnjem letu ustvariti pogoje za ugodnejša gospodarska gibanja v prihodnjem letu. Pri tem morajo delavci v združenem delu in delovni ljudje v interesnih in družbenopolitičnih skupnostih vplivati in neposredno sodelovati pri uresničevanju naslednjih nalog:

— Dosledno in pospešeno uresničevati z ustavo opredeljene samoupravne družbenoekonomske odnose v združenem delu in uveljavljati svoj odločilen vpliv v upravljanju družbene reprodukcije s tem, da postanejo dejanski nosilci, oblikovalci in uresničevalci družbenoekonomskega sistema ter ekonomske politike v celoti.

— Proučiti vse možnosti za povečanje produktivnosti dela, proizvodnje in dohodka za uspešnejše gospodarjenje in na tej podlagi sprejeti in izvajati ustrezne ukrepe v okviru temeljnih organizacij združenega dela, organizacij združenega dela in v drugih oblikah združevanja.

— Oceniti letne načrte in razvojne programe ter njihovo uresničevanje z vidika spoštovanja resolucij družbenopolitičnih skupnosti, družbenih dogovorov

(Nadaljevanje na 5. strani)

voljno in predvsem vsi bolj uspešno.

Tudi etika obnašanja je pri nas pod poprečjem. Zgodí se na primer, da pride inženir, tehnik ali kdo drug v pisarno k meni s cigareto v ustih. To me osebno ne moti, toda sram me je, ako so pri razgovorih prisotni tuji partnerji. Mislim, da je to negativna stran šol, ki so jih dokončali, saj so jim dale le strokovno znanje, vsega ostalega pa premalo. To ni ti tako hudo, treba je le malo dobre volje, srčne kulture in pregled nekaterih knjig, in fantje bodo popolni.

Predno bi zaključil, bi želel obvestiti vse člane kolektiva, ki se obračajo name s kakršnokoli prošnjo, da mi zadevo objektivno povedo. Moja dolžnost je in tudi storil bom vse, da se jim krivica, ako se jim je zgodila, popravi v njihovo dobro.

Ob izteku starega leta se vsem članom za njihov trud, predvsem za prizadevanje pri delu v rednem delovnem času in delu v dodatnih sobotah, najlepše zahvaljujem.

V novem letu želim vsem članom kolektiva vso srečo in zdravje v krogu družine, v naši tovarni pa obilo zadovoljstva in uspehov pri delu.

Za konkretne, izčrpne in zanimive odgovore se v imenu uredniškega odbora glavnemu direktorju najlepše zahvaljujem.

Urednik
Niko Bulut

(Nadaljevanje s 4. strani)

in samoupravnih sporazumov, predvsem pa protiinflacijskih programov in družbene akcije za varčevanje, tako v okviru širših družbenih programov kot v okviru združenega dela samega.

— Delavci v združenem delu in organi interesnih in družbenopolitičnih skupnosti morajo posebej skrbno oceniti, ali njihove odločitve v zadnjih letih ter odločitve za leto 1975 prispevajo k zmanjšanju visoke stopnje inflacije ali pa to posredno ali neposredno še povečujejo.

— Aktivno sodelovati pri oblikovanju ekonomskega sistema in ekonomske politike na ustavnih načelih, tako za celoto in posamezna področja, kot tudi pri zakonih, ki urejajo eno samo dejavnost.

— Dosledno uveljavljati pravo in dolžnost ter odgovornost delavcev v združenem delu, da o vseh zadevah, ki zadevajo njihov samoupravnih položaj, družbeno-ekonomske odnose in poslovanje organizacij združenega dela, razpravljajo zbori delavcev, ne pa da na zasnove, osnutke in predloge izrekajo svoje mnenje samo izvršilni ali celo poslovodni organi oziroma posamezni delavci.

— Pospešiti je treba napore za čimprejšnjo sklenitev novih samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodek.

2. V delovnih organizacijah je potrebno opraviti kritično analizo dosedanjih rešitev glede ustanavljanja in združevanja temeljnih organizacij združenega dela in povezovanja med delovnimi organizacijami. Treba je ugotoviti, ali dosedanje rešitve pospešujejo in omogočajo racionalnejše gospodarjenje, kako je z združevanjem sredstev, usklajevanjem razvoja, oblikovanjem skupnih služb ter kakšen je način sprejemanja investicijskih odločitev.

Naše naloge danes in jutri

Franc Hanžič

Na podlagi nove ustave in stališč X. kongresa se od ZK zahteva temeljite spremembe in odločno ukrepanje »brez zavlačevanja«. Uspešno uresničevanje danih nalog bo razvijalo in utrjevalo materialne odnose samoupravnega sistema, na osnovi katerih je mogoče zagotoviti dinamični gospodarski razvoj.

Sklepi predsedstva ZKJ zadolžujejo komuniste, da se energično upro zoperstavljanju procesov združenega dela in sredstev, ker so taki pojavi nevarni za življenjske interese delavskega razreda in narodov Jugoslavije. Vsakdo, ki onemogoča samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje, mora politično odgovarjati. ZK bo morala nenehno opozarjati na škodljive idejno-politične in ekonomske posledice, ki bi nastale zaradi zavlačevanja pri sprejemanju dolgoročnih razvojnih programov OZD in dolgoročne razvojne politike Jugoslavije. Pred organizacijami — družbenopolitičnimi — stoji odgovornost in obveznost, da se morajo najhitreje organizirati in v najkrajšem času postaviti temelje razvojne politike.

Med izredno pomembne naloge komunistov se uvrščajo sklepi za boj proti inflaciji, ki med drugim razjeda tudi sistem delitve po delu.

Zato je nujno takoj sprejeti kratkoročne, nato tudi dolgoročne ukrepe in odločno in učinkovito delovati proti vsem

Ponovno naj se proučijo sedanje možnosti in pogoji za oblikovanje vertikalnih poslovnih skupnosti od surovinske baze in bazične proizvodnje do končnih izdelkov z namenom, da se uskladijo razvojni in proizvodni programi ter določijo medsebojna razmerja v ustvarjanju in delitvi dohodka.

3. Na področju ekonomskih odnosov s tujino naj delovne organizacije podvzamejo tiste ukrepe in akcije, s katerimi bi dosegli skladnejša razmerja pri uresničevanju izvoza in uvoza ter zmanjšanje deficita v plačilni bilanci. Zato je nujno, da vse delovne organizacije začrtajo in dosledno uresničijo celovit program varčevanja z vsemi vrstami energije, surovinami in drugimi proizvodi iz uvoza, ki čezmerno obremenjujejo našo plačilno bilanco, saj za zunanjo likvidnost Jugoslavije niso odgovorni le federacija, republike in pokrajine ter njihovi organi, temveč tudi gospodarstvo samo.

V tej zvezi se Zbor združenega dela zavzema, da se zagotovi

večja podpora izvozu višje stopnje predelave, z ugodnejšimi rešitvami za prodano blago in premijami za finalne izdelke, v skladu z ustrezno carinsko politiko. Hkrati pa se zavzema za selektivno obravnavo izvoza surovin in proizvodov nižje stopnje predelave, ki jih potrebuje domača proizvodnja.

II.

1. Zbor združenega dela sprejema in podpira predloge stališč in ukrepov Izvršnega sveta, ki izhajajo iz ocene gospodarskih gibanj ter skupne in splošne porabe ter iz ekspozicija Izvršnega sveta.

V naporu Izvršnega sveta za omejitve naraščanja cen, za povečevanje izvoza, za zmanjšanje primanjkljaja v plačilni bilanci, za usklajevanje investicijskih vlaganj, za racionalno izkoriščanje družbenih sredstev, za omejevanje vseh oblik porabe v skladu z razpoložljivimi sredstvi, se morajo vključiti vsi subjekti združenega dela z lastno angažirano in doslednim spoštova-

Delo sindikata

Franc Vovk:

Navada je, da se ob koncu leta ozremo nazaj in pregledamo delo iztekajočega se leta.

V letošnjem letu se je sindikat v Tovarni verig temeljito organiziral. Ustanovili smo šest Osnovnih organizacij sindikata, ki delujejo samostojno in Konferenco Osnovnih organizacij, ki pa deluje le kot usklajevalno telo. Vendar mo-

ramo ugotoviti, da delo v Osnovnih organizacijah le še ni tako zaživelo, kot bi moralo. Konferenca in posebno sekretariat Konference mnogokrat še vedno opravljata funkcijo starega Izvršnega odbora in sekretariata. Posebno je ta vloga vidna ob kontaktiranju z višjimi sindikalnimi forumi. Mogoče bo delo IO bolj zaži-

vzrokom inflacije. Organizacija ZK je dolžna izpolnjevati te naloge.

Na osnovi analize družbenopolitičnih gibanj opozarjajo sklepi predsedstva ZKJ, da morajo organizacije ZK, komunisti v samoupravnih družbenih organizacijah kritično primerjati rezultate dela s sklepi in stališči X. kongresa in z nalogami pri uresničevanju programa gospodarske stabilizacije. Za sleherno neuresničevanje ali celo podiranje dogovorjene politike bo treba ugotoviti konkretno politično odgovornost.

Od organizacije ZK, ki je najbolj politično odgovorna, za materialni in družbeni razvoj naše skupnosti, se pričakuje kar največja mobilnost in zavzetost. To pomeni tudi popolno mobilizacijo delavskega razreda, delovnih ljudi ter ustvarjalnih sil naše družbe.

Zveza komunistov in ostale subjektivne sile se morajo lotiti odločilnih akcij za izpolnitev in dosledno uresničitev dohodkovnega načela in načela delitve po kvantiteti in kvaliteti dela na osnovi živega in minulega dela ter na tej podlagi ustvarjati in spodbujati produktivnost dela.

Odločno se bomo morali postaviti po robu izrazitim težnjam po uravnilovki, ki niso rezultat dela, s čimer je okrnjeno prizadevanje združenega dela v boju za čim večji dohodek in delitev po rezulta-

njem medsebojnih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

2. Zbor združenega dela soglašajo s sklepi in predlogi ukrepov odbora podpisnikov družbenega dogovora splošne in skupne porabe za leto 1974, sprejetimi na seji dne 4. oktobra 1974. Pri tem Zbor združenega dela, glede na izjemno težak položaj nekaterih občin pri financiranju splošnih potreb, poziva vse skupščine občin, da v skladu s prevzetimi obveznostmi po posebnem družbenem dogovoru o višini splošne porabe v občinah SR Slovenije v letu 1974 takoj zagotovijo izpolnitev svojih obveznosti glede solidarnostnega prelivanja sredstev.

Zbor bo na svoji naslednji seji obravnaval poročilo o izvajanju posebnega družbenega dogovora, ki naj ga pripravi Izvršni svet. Na tej podlagi bo zbor sprejel odločitve o morebitnih nadaljnjih potrebnih ukrepih.

Organizacije združenega dela morajo posvetiti večjo skrb in se v večji meri kot doslej anga-

žirati pri pripravi in sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o višini sredstev, potrebnih za splošno in skupno porabo; zahtevati morajo redno poročanje o izvajanju sprejetih programov in o višini zbranih sredstev med letom ter vztrajati, da se bodo ta sredstva gibala v mejah, ki bodo dogovorjene za leto 1975.

3. Izvršni svet naj skupno z Gospodarsko zbornico SR Slovenije prevzame iniciativo za pripravo pregleda elementov poslovnih aktivnosti, ki bodo omogočali vpogled v vsa gospodarska gibanja in gibanja splošne in skupne porabe. Tak pregled bi bil osnova za ocenjevanje odločitev delavcev v združenem delu, glede na protiinflacijsko obnašanje, spoštovanje družbenih razvojnih programov, načrtov in resolucij ter dogovorov in sporazumov.

4. Izvršni svet je dolžan zagotoviti izvajanje sprejetih nalog in spremljati njihovo izvajanje ter o tem tekoče in sprotno poročati Skupščini SR Slovenije.

velo z ustanovitvijo TOZD. Treba pa bo razmisliti tudi o reorganizaciji sindikata v tehničnem sektorju, kajti ob dveh TOZD (Orodjarna in Vzdrževanje) bo verjetno treba ustanoviti tudi novi Osnovni organizaciji.

Izvršne odbore je najbolj zaposlovalo organiziranje izletov. Zaradi vse večjih stroškov pa je le-te vse težje organizirati. Nekatere OOS bi lahko izplačale več denarja za izlete, vendar jih je omejeval dogovor med OOS, naj bodo prispevki sindikata na udeleženca izleta za vse člane kolektiva enaki, to je 40 din. Zato je sekretariat Konference sprejel sklep, da se spremeni 8. člen Dogovora med OOS TVL, ki se glasi: Za vsako ekskurzijo ali izlet lahko IO odobri sindikalni prispevek za vsakega udeleženca v višini, ki jo določi IO za vsak izlet posebej. Sredstva, ki jih OOS v enem koledarskem letu porabi za organizacijo izletov, pa ne smejo preseči zneska, ki ga je v začetku koledarskega leta OOS namenila v svojem planu izdatkov za izlete ali ekspurzije. V ta planirani znesek se ne računajo namenska dotacija podjetja ali Konference OOS. Vsak član se lahko poslužuje te ugodnosti enkrat letno. Če te ugodnosti ne izkoristi v tekočem koledarskem letu, je ni mogoče prenašati v naslednje leto. Ravno tako ni mogoče te pravice prenašati na druge člane sindikata. Član ene OOS pa se lahko udeleži tudi ekskurzije ali izleta, ki jo organizira druga OOS in pri tem koristi sindikalni prispevek svoje OOS v višini, ki jo določi njegova OOS. V takem primeru se upošteva, da je za tekoče koledarsko leto sindikalni prispevek izkoristil.

Naj navedemo samo še nekaj važnejših vprašanj, s katerimi se je sindikat ubadal v iztekajočem letu:

— Organizirali bomo srečanje vseh delavcev TVL v Ribnem. O tem smo že obširno pisali v eni izmed prejšnjih števil.

— Pred 8. kongresom ZSS smo izdali poseben Informator, v katerem smo na kratko opisali osnutke sklepov 8. kongresa in statutarni dogovor ZSS. Pripombe, ki smo jih dobili na oba dokumenta, smo posredovali Občinskemu sindikalnemu svetu Radovljica.

— Razdelili smo 32 podpor socialno šibkejšim članom kolektiva, predvsem materam samohranilkam.

— Organizirali smo nabavo ozimnice paketov ETA za 177 članov kolektiva.

— Izvedli smo anketo o mnenju staršev, zaposlenih v TVL, o organizaciji otroškega varstva. Rezultati ankete še niso poznani, zato jih bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil Verige.

— Spremljali smo delo komisije za ustanavljanje TOZD v Tovarni verig.

— Sodelovali smo pri volitvah splošne delegacije v Samoupravne interesne skupnosti. Kandidacijske konference, ki je bila 22. novembra 1974 so se udeležili tudi predstavniki Občinske skupščine Radovljica in ObSS.

— V počastitev Dneva republike smo organizirali srečanje borcev NOB v Družbenem centru v Lescah.

— Predstavniki našega podjetja so sodelovali na vseh sindikalnih športnih prireditvah, ki so bile organizirane v okviru Slovenskih železnar. Sami pa smo bili v sodelovanju s šahovskim društvom Lesce organizatorji šahovskega prvenstva SŽ.

— Vodstvo sindikata stalno sodeluje z vsemi samoupravnimi organi ter ostalimi družbeno-političnimi organizacijami v podjetju.

To naj bi bil kratek zapis aktivnosti sindikata med letom. Vseh nalog, ki smo si jih zadali v začetku leta, nismo izpolnili, zato nas v prihajajočem letu čaka še precej dela.

Ob koncu naj v imenu sindikalne organizacije Tovarne verig zaželim vsem članom kolektiva srečno in uspešno polno novo leto.

Sindikalna lista

Franc Vovk

Večkrat se ob raznih priložnostih omenja sindikalna lista, mnogi pa se sprašujejo, kakšen dokument je pravzaprav to.

Sindikalna lista je skupen dogovor organizacij sindikata in Zveze sindikatov Slovenije. Prvič je bila sprejeta v lanskem letu. Nastala je predvsem zaradi tega, ker delavci niso bili zadovoljni z nerazumljivimi razlikami med posameznimi podjetji, panogami itd. Tu so mišljena predvsem tista različno rešena vprašanja, ki niso neposredno odvisna od obsega in kakovosti dela. Sindikalna lista ureja vprašanja, ki naj bi bila v Sloveniji enotno rešena in uzakonjena v vseh ustreznih samoupravnih sporazumih, internih aktih OZD in TOZD ter družbenih dogovorih. Bila je upoštevana tudi v naši interni zakonodaji.

Osnovne organizacije sindikata so dolžne s svojo aktivnostjo zagotoviti dosledno spoštovanje določil sindikalne liste.

Sindikalna lista ni nekaj dokončnega. Ko se pokaže potreba, da jo je treba dopoljevati, se to stori po istem postopku, kot je bila lista sprejeta. Prav tako je treba vsako leto ustrezno valorizirati tudi posamezne zneske, ki jih določa lista.

Prav iz omenjenih razlogov je v začetku decembra Zveza sindikatov Slovenije dala v javno razpravo osnutek sindikalne liste za leto 1975. Po končani javni razpravi na vseh nivojih pa bo Republiški svet ZSS konec decembra ali v začetku januarja sindikalno listo 1975 sprejel.

Sindikalna lista 75 pa večjih sprememb v primerjavi s listo 74 ne ob prinesla. Spremenjena so le tista, ki obravnavajo najvišje osebne dohodke, minulo delo in regres za prehrano med delom. Taka lista ne postavlja zgornje meje OD, temveč naj bi to mejo določali posamično za posamezne dejavnosti podpisniki samoupravnih sporazumov. Najnižji OD delavca, ki dela poln delovni čas v normalnih pogojih ter dosega normalen delovni uspeh, pa mora znašati najmanj 60 % povprečnega mesečnega OD na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem kalendarjem letu.

V osnutku sindikalne liste je tudi predlagano, naj bi regres za organizirano prehrano med delom znašal največ 300 din mesečno na delavca. Nadalje določa višino regresa za letni dopust. Ta naj bi znašal najmanj 900 din in največ 1100 din na zaposlenega.

Določeno je tudi, da do 1. marca 1975 sindikati izdelajo konkretna določila pri valorizaciji osebnih dohodkov zaradi življenjskih stroškov. Pri tem je treba upoštevati:

- družbeno ekonomsko politiko tekočega leta;
- gibanje življenjskih stroškov;

— že doseženo raven povprečnega OD pri udeležencu samoupravnega sporazuma;

— razpoložljivi dohodek.

To je torej šele osnutek sindikalne liste 1975. Po kon-

čani javni razpravi, ki bo trajala do 25. decembra, in sprejetju na seji republiškega sveta Zveze sindikatov, pa bo objavljena v prilogi »Sindikati« v časopisu Delavska enotnost.

Naš prispevek k stabilizaciji

Dipl. oec. Marjana Kozamernik

Pogosto se sprašujemo, na kakšen način naj bi se posamezna organizacija združenega dela, pa tudi posameznik, vključila v splošno akcijo za stabilizacijo jugoslovanskega gospodarstva. Tu obstoji večer problem, na eni strani stalen porast prodajnih cen na domačem trgu, neusklajevanje med ponudbo in povpraševanjem, po drugi strani pomanjkanje osnovnih surovin za potrebe naše industrije. Za razdobje preteklih petih let je značilna poudarjena stopnja gospodarske nestabilnosti našega gospodarstva prav zaradi neusklajenosti med posameznimi panogami gospodarstva, iz česar izvira neusklajenost na tržišču, v potrošnji in plačilni bilanci. Ekonomski sistem je še premalo prilagojen tržnemu načinu gospodarjenja, ki ga želimo mogoče prehitro in nasilno vpeljati. Prav zaradi teh razlogov se postavlja pred nas naloga po planiranju, to je predvidevanju gospodarskih tokov za nekaj let naprej, da bi na ta način odpravili posamezna strukturna neskladja med panogami.

Pri postavljanju smernic za prihodnji razvoj naj bi upoštevali predvsem tri stvari:

— čim več sredstev naj bi vlagali v razširjeno reprodukcijo, se pravi razširjali naj bi proizvodne zmogljivosti in s tem zagotovili pogoje za nadaljnjo proizvodnjo ter ohranili konkurenčno sposobnost;

— čimbolj naj bi uskladili rast realnih osebnih dohodkov in rast produktivnosti, pri tem pa ne pozabili na doseženo stopnjo stabilizacije;

— ne smemo pozabiti na rast družbenega standarda, kar je v preteklosti zaostajal za rastjo osebnega standarda.

Pri tem mislim na gradnjo šol, otroških vrtcev, pa tudi komunalne ureditve, cest in podobno.

Kovinska industrija kot celota naj bi se vključevala v stabilizacijo gospodarstva s tem, da bi se tehnološko in organizacijsko tesno povezala z našo črno metalurgijo, ta pa bi morala skrbeti za to, da svoj proizvodni program uskladi s potrebami kovinske industrije, in skuša zadovoljiti njihove potrebe.

Iz izkušenj vemo, da ni tako, vsaj v preteklosti ni bilo. Poleg stalnega problema preskrbe kovinsko-predelovalne industrije s surovinami se pojavlja znaten razpon med cenami proizvodov črne metalurgije in cenami kovinsko-predelovalne industrije. Že sam način odobritve novih prodajnih cen se bistveno razlikuje.

Prispevek Tovarne verig k stabilizaciji jugoslovanskega gospodarstva merimo tudi po tem, kako so se gibale cene osnovnemu reprodukcijskemu materialu, to je proizvodom črne metalurgije in prodajne cene naših izdelkov. Ker je naša proizvodnja deljena na vijake in verige in ker so se prodajne cene obeh vrst izdelkov oblikovale po različnih pogojih, prikazemo gibanje cen za vsak izdelek posebej. Podatki so od 1. 1969 dalje.

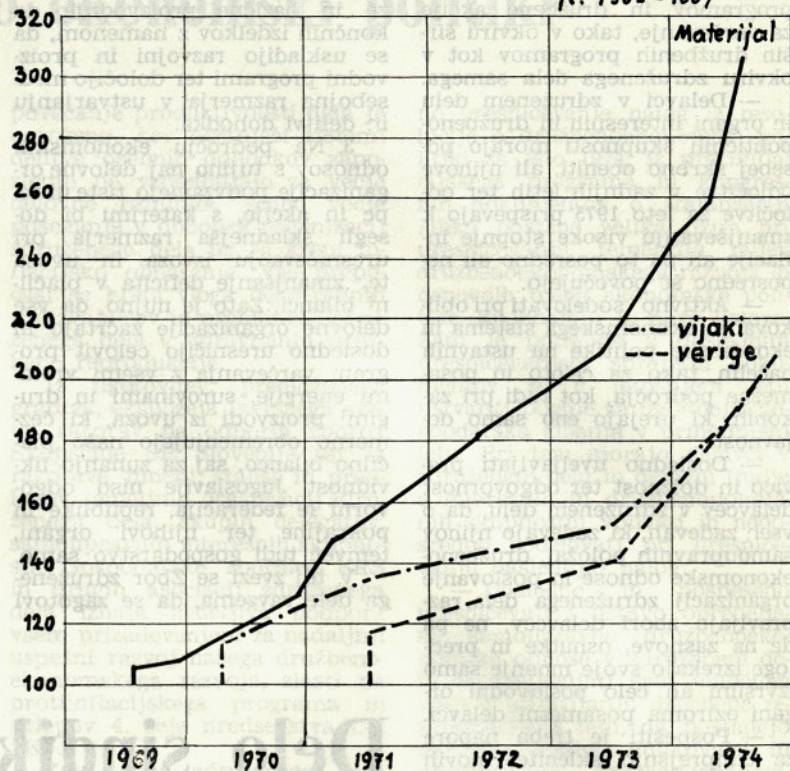
V razdobju od 1. 1969 do 1974 so bile naslednje podražitve materiala:

Datum podražitve	% podražitve	indeks povišanja 1. 1. 1969 = 100)
27. 7. 1969	5	105
8. 12. 1969	3	108
8. 11. 1970	20	129,8
18. 3. 1971	15	149,2
25. 5. 1972	13,6—29,3	181,1
1. 6. 1973	15,22	208,7
11. 1. 1974	18,72	247,8
1. 4. 1974	4,68	259,4
3. 7. 1974	17,8	305,5

Od leta 1969 dalje se je osnovni reprodukcijski material podražil kar devetkrat, v letošnjem letu že trikrat. V primerjavi s cenami 1. 1. 1969 plačujemo danes material več kot trikrat draže.

Za vijake smo imeli odobrena naslednja povišanja prodajnih cen:

PRIMERJAVA PODRAŽITEV CEN MATERIALA S CENAMI VERIG IN VIJAKOV V LETIH 1969-1974 (1. 1969 = 100)

Datum podražitve	% podražitve	indeks povišanja 1. 1. 1969 = 100)
1. 4. 1970	15	115
1. 10. 1970	10	126,5
15. 7. 1971	8	136,6
30. 7. 1973	11,2	151,9
16. 5. 1974	19	180,8
nov. 1974	15	207,9

Že samo število podražitve je manjše od števila podražitev materiala. Indeks povečanja cen glede na leto 1969 pa nam kaže le dvakratna povečanja cen kljub trikratnemu povečanju nabavnih cen materiala.

Pri verigah je bilo stanje najslabše, ker se kaže tudi v kritičnem finančnem rezultatu teh izdelkov v preteklih letih. Kljub veliko vlogam za odobritev novih cen, prikazovanju nemogočih razmer pri proizvodnji teh izdelkov in neštetim intervencijam pri različnih ustanovah, nismo imeli dosti uspeha. V tem razdobju smo uspeli podražiti cene verigam le štirikrat. Šele v zadnjem času se je stanje nekoliko izboljšalo.

Pri cenah verig so bile naslednje spremembe:

Datum podražitve	% podražitve	indeks povišanja (1. 1. 1969 = 100)
1. 4. 1971	17	117
30. 7. 1973	20	140
16. 5. 1974	28	180
nov. 1974	15,3	207,3

Šele v letošnjem letu smo tudi pri verigah nekako uspeli doseči rast cen vijakov.

Iz grafikona je razvidno, da so cene materiala naraščale veliko hitreje kot pa cene našim izdelkom. Ta razpon postaja vse večji. Verjetno ne bo dolgo, ko bomo morali zopet pristati na višje cene materiala. V to nas sili dejstvo, da brez osnovnega reprodukcijskega materiala lahko zapremo naša vrata, saj nimam kaj početi.

Prikazali smo le rast cen materiala kot glavnega faktorja preskrbe. Omenimo naj še podražitve ostalih vrst pomožnih materialov, za katere je bil porast cen še večji in čeprav v strukturi cene predstavljajo le majhen delež, prav tako vplivajo na finančni uspeh poslovanja.

Ob zaključku lahko trdimo, da s tem, ko cene naših izdelkov rastejo počasneje od cen materiala, prispevamo del k splošni stabilizaciji gospodarstva, čeprav včasih prisilno. Splošna rast cen je le preveč intenzivna, kar ne vpliva pozitivno na stanje v gospodarstvu. Inflacija do neke mere pozitivno vpliva na rast gospodarstva, kolikor pa preseže te mere, ima lahko tudi negativne posledice.

Že pred leti, ko smo sestavljali akcijski program za stabilizacijo, smo si zadali vrsto nalog, med katerimi je bila predvsem rast produktivnosti, iskanje notranjih rezerv. Če se vprašamo, katere točke iz akcijskega programa smo že izpolnili, ugotovimo, da je bil narejen korak naprej, vendar vseh nalog še nismo realizirali. Predvsem smo vse premalo časa posvetili izobrazbi delavca. Ne zavedamo se pomena vlaganja sredstev v izobraževanje delavca-upravljalca. Le tisti delavec bo lahko pravilno odločal in upravljal s sredstvi in razpolagal z uspehi poslovanja, ki bo s tem seznanjen. Takšnega samoupravljanja, kjer dvigamo roke le z namenom, da se zagotovi potrebna večina glasov, ne potrebujemo.

Prizidek OTV

Franc Bregar

Te dni smo pričeli s poskusnim obratovanjem novega oddelka v OTV. Gradbena dela in montaža strojev sta zaključena točno ob preteku leta od pričetka gradnje, ali 3 mesece pozneje kot je bilo predvideno. Pri tem pa moramo upoštevati, da so v prizidku zahtevna montažna dela, kar predvsem velja za elektro peč EBNER, 10-tonsko dvigalo in navijalec sidrnih verig. Pokazala so se dodatna dela, ki jih ni bilo moč predvideti pri planiranju, na primer pri napehljavi elektrovodnikov, preureditev kanalizacije in utrditev tal vzdolž prizidka v svrhu odlaganja nežarjenih in žarjenih verig. Težave so nastale tudi pri nabavi strojne opreme. Pripomniti moramo, da je bila strojna oprema komplicirana za izdelovalca zato so bili podaljšani roki sami po sebi umevni. Kljub vsemu je prizidek dokončan in OTV je dobil potreben prostor za termično obdelavo vseh vrst verig in ostale opreme. Dobil je tudi nekaj prostora za odlaganje normaliziranih sidrnih verig in kar je največjega pomena vezalec sidrnih verig. Na ta način je dana možnost, da se odstrani v starem delu obrata konzolna naprava za vezavo verig in uredi notranji transport, kot zahteva razporeditev strojnega parka.

da bo delo z manjšim fizičnim naporom bolj varno. Kljub tem izboljšavam pa žal nismo mogli preko nekaterih pomanjkljivosti, ki se že ali pa se morda še bodo pokazale. Ne bi bilo napačno, če že uvidoma vemo, kje so slabosti in kako bomo skušali vse napake premostiti.

Pri opisu »senčnih strani«, če tako rečemo, lahko začnemo pri sami hali. Velikost, razen višine, je za potrebe novega obrata majhna, predvsem kar se tiče skladišča polizdelkov. Pri tem smo bili vezani na že obstoječi prizidek in na dolžino celotne zgradbe OTV. Torej smo morali v odrejeni prostor razporediti vso strojno opremo. Drugi velik porabnik prostora je talna peč. Po sami konstrukciji zahteva veliko prostora, največ zaradi odmika pokrova. Tako je površina praktično za obrat izgubljena. Verjetno bo kdo vprašal, kako to, da ni bila izbrana kakšna druga vrsta peči, ki teh hib nima. Imeli smo ponudbe tudi pri izdelovalcu Smitz-Apelt. To je bila peč s pretočnim urejenim transportom, ki zahteva stalno prisotnost strežnega osebja tako, kot pri obstoječih pečeh za normalizacijo. Poleg tega zahteva transportno pot za viličarja, kar praktično izenači izgubljeni prostor za EBNER

lahko ugotovili, da podjetje EBNER le nima delovnih izkušenj za izdelavo verig in jim tega niti ne moremo zameriti. Zato smo sami (obratovodstvo OTV) že izdelali primerne skice za izdelavo košar, ki bodo bolj prilagojene našim potrebam. Pri tem velja omeniti, da smo peč pričeli uporabljati za žarenje žice, kar prvotno ni bilo v programu. Od tod je priprava vložka, tako kot se trenutno izvaja, res neprimerna.

Kvaliteta delovanja peči pa je neoporečna in bi prav v tem času, ko ni pri naših dobaviteljih dovolj vlečene žice, nastal velik problem za vijakarno in verigarne, ker materiala za predelav ne bi bilo. Tako pa so ta problem rešili prav s pečjo EBNER.

Novost v oddelku je tudi vezava sidrnih verig. Prejšnji način je zahteval, da je bilo pri verigah nad ϕ 60 mm od 5-8 ljudi, pač v razmerju z dimenzijo verige. Pri tem je moral sodelovati še viličar. Preizkusna ter pregledna proga v času vezave ni mogla delovati. Delo samo je bilo zahtevno, naporno in izredno nevarno. Vsem tem posledicam smo se izognili z novo napravo, ki omogoča, da se verige vežejo izven območja preizkusa in pregleda, brez sodelovanja viličarja in samo z enim ali dvema delavcema. Torej je vezalec iz ekonomskega in varnostnega stališča utemeljen. Tudi pri tem delu nastane pri večjih verigah problem zaradi tega, ker je veriga (zvez) predolga in se težko lakira. Vendar je bilo že v programu, da prostor za lakiranje in posoda nista primerna in bomo novo lakirnico naknadno uredili.

Kombinirani vlačilec pa je po izvedbi in delovanju razve-

selil predvsem delavce, ki ga uporabljajo. Pri tej izvedbi ni več možno, da jeklena vrv zdrsne iz svojega mesta, kar je bilo pri prejšnji izvedbi možno in žal pogosto. Prav zaradi te napake je bila poraba jeklene vrvi velika. Zanimivo bi bilo pregledati potrošnjo jeklene vrvi pri prejšnjem vlačilcu in prav gotovo bo samo s prihrankom vrvi novi vlačilec kmalu izplačan.

Ogledali smo si strojno opremo in delo v novem prizidku. Senčnih strani žal ne moremo obiti. Delo samo pa bo neprimerno lažje, ko bomo imeli dovolj izkušen in odpravili vse probleme, ki se med delom pokažejo. Nesporo pa je, da je namen in upravičenost investicije za obrat utemeljeno, predvsem za tiste ljudi, ki z objektom upravljajo. Pri tem ne pozabimo to, da je navzesadnje vsaka investicija namenjena predvsem človeku.

Gibanje delovne sile v letu 1974

Dipl. psih. Franc Čop

Migracijska gibanja v gojenjski regiji kažejo v letošnjem letu dokajšnjo umiritev, če jih primerjamo z zadnjimi štirimi leti. Medtem ko so se od leta 1969 stalno povečavala, letos beležimo pomemben upad, kar se zrcali tudi v manj pereči problematiki v zvezi z delovno silo kot lani. Poleg umirjenjših migracijskih gibanj je poglaviti vzrok za to znaten porast osebnih dohodkov. Prav zaradi tega lahko rečemo, da fluktuacija delovne sile v letu 1974 ni pomembna ter ni in ne more biti vzrok ev. problemov v proizvodnji.

Gibanje delovne sile po posameznih mesecih in kvalifikacijah kaže spodnja tabela:

cija (odhodi v JLA, upokojitve, smrt), ki je bila v letošnjem letu zelo visoka. Če od celotnega števila fluktuantov odštejemo primere nujne fluktuacije, vidimo, da je dejansko fluktuiralo 79 delavcev, kar pomeni 7,2% od vseh zaposlenih.

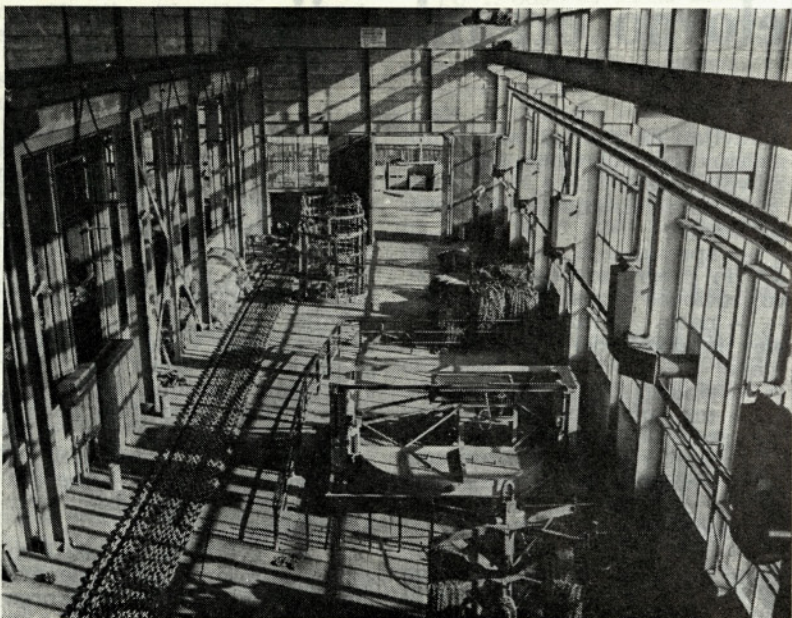
Po postavljenem planu delovne sile, ki šteje 1183 zaposlenih, nam še vedno manjka 80 delavcev, vendar takšen zaključek ni realen, ker je nerealen plan delovne sile. Glede na doseganje količinskega plana v preteklih mesecih letošnjega leta lahko ugotovimo, da je za optimalno proizvodnjo dovolj 1100 delavcev, če so seveda pravilno razporejeni.

na tudi z nagrajevanjem, da delavec, ki bo slučajno premeščen na nižje vrednoteno delovno mesto, ne bo prikrajšan na OD. To je za podjetje kot celoto še vedno ceneje, kot da se zaradi navidezne primanjkljaja delavcev pojavljajo zastoji.

Velik problem v celotni kadrovske politiki pomenijo investicije. Ko posamezni člani kolektiva odločamo o investicijah, se nikdar ne sprašujemo, ali imamo delovno silo in od kje je ta delovna sila. V bodočnosti bo podjetje prisiljeno računati le na okoliško delovno silo, ki še zdaleč ni tako draga, kot ona iz oddaljenih krajev. Še vedno se namreč nismo naučili pravilno izračunavati investicij. Pri vrednosti neke investicije namreč izračunamo, koliko nas stane stroj in ev. instaliranje stroja, da pa stane delovno skupnost vsak delavec, ki ga »uvozimo« iz drugih področij, ca. 30 milijonov, ne računa nihče. Če pri vrednotenju preteklih investicij upoštevamo tudi ta podatek, je prenekatero ekonomska upravičenost vprašljiva.

Letos na sistematičnem uvažanju delavcev še ni bilo ničesar narejenega. V tem področju so še precejšnje rezerve, ki bi jih kazalo nemudoma izkoristiti. Seveda pa je potrebno za to zagotoviti minimalne pogoje, ki jih sedaj ni. V obratih bo potrebno določiti mentorje in jih za uspešno delo tudi nagraditi. Iluzorno je pričakovati, da bi en sam človek lahko uvajal vse sprejete delavce, še posebej če nima za to prostora.

Menim, da podjetje za optimalno proizvodnjo ne potrebuje več kot 1100 delavcev, potrebno pa je, da se delo racionalizira, delavce pa v novo delo uspešno vpelje, da jih ne postavimo že prvi dan na delovno mesto, kjer se počuti kot neplavalec, ki so ga vrgli v vodo.

Nova globinska žarilna peč

Stroški prizidka:

	din
Projektantska dela	43.483,10
Gradbena in obrtniška dela	1.730.089,15
Jeklena konstrukcija	345.977,65
Električna instalacija	99.369,90
Toplovodno ogrevanje	105.591,55
Vodovodna dela	10.615,00
Elektro peč EBNER	1.476.869,30
Strojna oprema	300.000,00
Mostno dvigalo	400.000,00
Razna dodatna dela	50.000,00
Skupna vrednost	4.572.195,65

Celotna investicija ni majhna, če upoštevamo, da vsa ta oprema ni namenjena le povečanju produktivnosti. Novi oddelek je predvsem dopolnilo k že obstoječi hali OTV, da obrat dobi vse potrebne stroje in prostor za nemoteno delo, ki ga tehnološki proces za izdelavo verig zahteva. Ena važnih pridobitev je tudi to,

pečjo, in kar je najvažnejše: Smitz-Apelt vertikalna pretočna peč je bila še enkrat dražja. Streženje peči EBNER je veliko bolj enostavno in mora biti prisoten delavec samo ob menjavi vložka.

Pripombe so bile tudi za izdelavo košar za EBNER peč. Košare so izdelane po načrtih izdelovalca peči. Vendar smo

Me- Sec	NK		PK		KV		VK		Sred. š.		Višja š.		Visoka š.		Skupno	
	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli	Prišli	Odšli
I	4	5	1	7	3	8			1						8	21
II	4	7	1	1	4	3									9	11
III	3	7	1	2	3	2			2						7	13
IV	7	2	3	-	4	4				1	1				16	6
V	9	7	3	1	3	4									15	12
VI	8	10	7	2	8	2	2					1			25	15
VII	6	7	16	6	4	2	3	1							30	15
VIII	8	9	6	14	7	3	2	4	1						23	31
IX	6	6	7	6	5	4	1	2							19	18
X	2	7	3	6	3	4	1	2	1						11	19
XI		1	7		1			1	1						8	2
	57	68	55	45	45	36	9	12	4	1	1	1	1	171	163	

Kljub temu, da je skupno število novosprejetih, oziroma delavcev, ki so zapustili podjetje, izredno visoko, pa moramo upoštevati, da je realna vrednost te informacije povsem drugačna.

V poletnih mesecih je bilo zaposlenih 30 dijakov in študentov, ki nam navidezno zvišujejo fluktuacijo. Prav tako zvišuje stopnjo fluktuacije tako imenovana redna fluktuacija

V podjetju se bomo morali odločiti za dinamičnejše nameščanje znotraj obratov in med obrati. Večkrat se namreč dogaja, da v enem izmed obratov delavci niso polno zaposleni, medtem ko jih v drugem obratu manjka. Analogno se dogaja, da na nekaterih delovnih mestih dela primanjkuje, na drugih pa primanjkuje delovne sile. Fleksibilnost premeščanja bi morala biti reše-

Aktivnost naših gasilcev

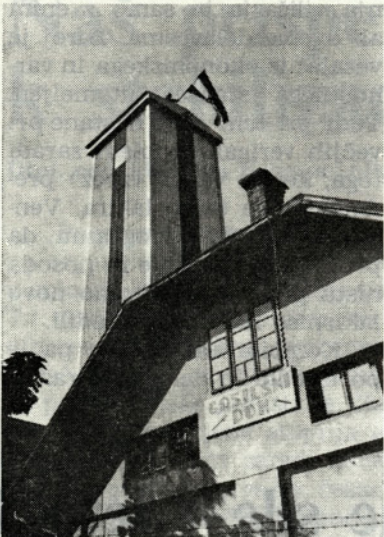
Jože Tonejc

Novoletnim voščilom se pridružujemo tudi gasilci Verige. Vsem sodelavcem in vaščanom želimo srečo in zadovoljstvo. Pri tem pa mislim zlasti na to, da bi prihajajoče leto minilo brez nezgod in da ne bi bile potrebne naše intervencije ob spremljavi vodnih curkov.

Kljub temu bi želeli kolektiv opozoriti, da nevarnost požarov še zdaleč ni minila. Res je, da smo v tem letu uspeli zadušiti vseh 31 začetnih požarov, pri čemer smo uporabili 56 ročnih gasilnih aparatov. Priprave in usposabljanje zaposlenih za delo z ročnimi aparati so brez dvoma dali odlične rezultate. Pri tem pa moramo biti vedno čuječi, saj so požari v preteklem letu zajeli v SRS nove katastrofalne obsege in zaznamujemo škodo 95.665.000 novih dinarjev. To je obenem nov žalostni rekord škod in opozorilo, da nevarnost požarov ni minila.

Po pisanju Gasilskega vestnika so ugotovljeni naslednji vzroki požarov:

vili smo namreč, da v OTV nekdo namerno aktivira v ročnih aparatih plinsko jeklenko in tako sproži kemični proces spajanja plina s prahom. Zaradi tega aparat po nekaj urah ni več uporaben. Vsakdo ve, da bi imelo to v primeru požara težke posledice. Na storilca takega igrčkanja bi pa-

1. Nepazljivost in malomarnost	489 primerov
2. Gradbena pomanjkljivost	15 primerov
3. Električna	122 primerov
4. Iskre železniških lokomotiv	48 primerov
5. Eksplozije	5 primerov
6. Strele	62 primerov
7. Samovžig	22 primerov
8. Otroška igra	116 primerov
9. Požig	77 primerov
10. Drugi neugotovljeni vzroki	321 primerov

Ti podatki nas opozarjajo, kje moramo posvečati največjo pozornost. Samo za primer naj navedem, da je samo v treh podjetjih v preteklem letu zaradi požara nastala škoda v skupni vrednosti dinarjev 45.000.000.

Največja možnost za preprečevanje požarov je preventivno delo pri poučevanju in pripravljenosti vseh članov kolektiva. To je nesporno dokazano. Prizadevnost mojstrov, delavcev in delavcev-gasilcev ob pojavu začetnega požara je bila doslej pri nas dobra, ravno tako pripravljenost in usposobljenost. Ob tej priliki sem dolžan opozoriti, da se uporabljene aparati ne nameščajo nazaj na svoje osnovno mesto, pač pa se pripravljajo za novo polnjenje.

Gasilni aparati nikakor niso namenjeni igranju. Ugotov-

dla težka obsodba, tudi če ni imel zlih namenov.

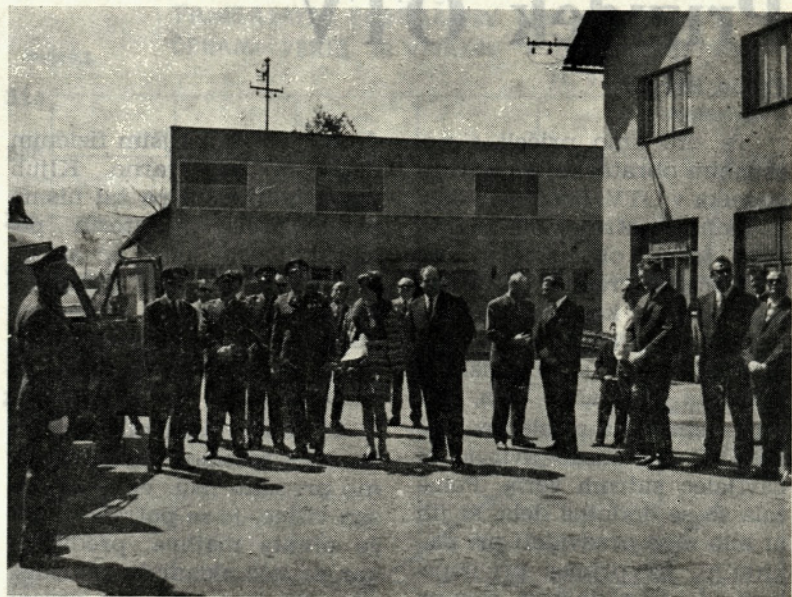
Članom kolektiva bi rad na kratko predstavil delo našega društva, ki bo v kratkem stopilo v 39. leto obstoja. Začetni koraki niso bili lahki, ker smo imeli slabo in primitivno opremo. Vsa predvojna in tudi vojna leta niso dala nobene napredka. Posebno med vojno nihče od nas ni imel namena zagotoviti varnega delovanja tovarne. Z osvoboditvijo je sledilo društvo splošne mu poletu celotne družbe in kolektiva Verige, saj je bilo njegov sestavni del. Prvo kar smo storili z udarniškim delom, je bil velik protipožarni bazen s 300 m³ prostornine. Delali smo ob težkih pogojih, brez vsake mehanizacije in ob povojnem pomanjkanju. Kljub temu pa smo imeli izredno družabnost, medsebojno prijateljstvo in upanje v boljšo prihodnost. Takrat blagajnika še nismo imeli, kakor tudi ne društvenega denarja, vendar nas je družilo tovarištvo in medsebojna navezanost. Čudoviti so nam se zdeli takrat izleti s tovornim avtomobilom.

Leta 1946 smo dobili prvo motoriko od UNRE. Veseli smo je bili, čeravno nam zaradi svoje velike teže ni ustrezala. Leta 1954 smo dobili motoriko Rakovica z zmogljivostjo 800 l v minuti. Te njene skromne sposobnosti smo kmalu dopolnili z novo motoriko vrste Sora, ki jo imamo še danes. To je prvi proizvod slovenske industrije na tem področju, ki nam še danes do-

bro služi. Leta 1970 smo ob odločni podpori samoupravnih organov in velikem razumevanju glavnega direktorja ing. Golca prišli do zares sodobne in izredno kvalitetne motorke »Rozenbauer« z zmogljivostjo 1200 litrov v minuti. Skupaj z njo smo dobili tudi 500 metrov gumiranih cevi. S to opremo smo postali eno od najbolje opremljenih društev.

Ker ni namen našega društva, da se zapre v tovarniško ograjo in meje tovarne, pač pa da deluje na širšem območju, smo vseskozi pogrešali gasilski avto. V tem času se je naše podjetje izredno razširilo, rasla je tudi potreba po gasilskih akcijah in boljši pripravljenosti za posredovanje v primeru požara v podjetju in izven njega. Za hitro posredovanje in hiter prevoz številnega orodja in opreme je bilo potrebno nabaviti primeren gasilski avto. Tudi tega smo z velikim razumevanjem samoupravnih organov in glavnega direktorja dobili. Delno so prispevala sredstva tudi ostala podjetja v Lescah in celo izven Lesc.

Vendar skrb še vedno ni bilo konec. Leta 1971 nam je

Gasilci prevzemajo nov avto

veter odnesel nekaj strehe in del opaža na starem že dobro načetem gasilskem stolpu. Ta nesrečni stolp v svojem obstoju ni imel nikjer miru. Kar trikrat je bil razdrt in ponovno postavljen. Čim je bil predstavljen, že je bil nekomu v napoto in sledilo je novo preseljevanje. Ostalo nam ni drugega, kot da smo se lotili akcije za izgradnjo novega gasilskega stolpa. Hoteli smo, da bi sicer draga investicija zares dolgo služila namenu. Tudi sedaj smo gasilci naleteli na polno razumevanje. Del

sredstev za stolp nam je uspešno zbrati tudi izven podjetja.

Prepričani smo, da bo ta jekleno-aluminijski stolp koristno služil še novim gasilskim generacijam.

Gasilci Verige bi radi vplivali tudi pri stanovanjski politiki s tem, da bi zelo aktivni člani društva dobili stanovanje čim bližje podjetju, nikakor pa ne izven območja Lesc. Če gasilci stanujejo izven Lesc, je s tem močno okrnjena sposobnost in učinkovitost, predvsem pa pravočasnost posredovanja naše enote v primeru potrebe.

Vsebina samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo

Jože Ješe

Ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela v sestavi delovne organizacije le-te obvezuje, da sklenejo samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo, s katerim urejajo medsebojna razmerja, ki nastajajo v njihovem skupnem poslovanju v okviru delovne organizacije.

Glede na to, da so se delavci na zborih v posameznih delih podjetja, ki predstavljajo delovno celoto in izpolnjujejo ostale ustavne pogoje za organiziranje TOZD, odločili za ustanovitev šest temeljnih organizacij združenega dela, nas ta odločitev obvezuje, da izdelamo predlog samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo.

Zato v tem članku navajamo vprašanja, ki jih bo treba obdelovati v navedenem sporazumu v skladu z ustavo in zakonom.

Samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo je glede na svojo vsebino in način sklepanja temeljni in najvišji akt samoupravnega urejanja razmerij v delovni organizaciji (to ni več splošni akt temveč svojevrstna pogodba, ki jo je treba zato tudi ustrezno formulirati).

Vse druge akte, tudi statut delovne organizacije, je treba z njim uskladiti.

Skleniti ga morajo prav vse TOZD, ki sestavljajo delovno organizacijo in sicer vsaka z večino glasov vseh delavcev (2. odst. 130. člena ustave SRS).

Zakon o konstituiranju v 42. členu je ustava SRS v 130. členu natančno določata, katera vprašanja je treba urediti v samoupravnem sporazumu. Ta pa so:

— firma in sedež delovne organizacije;

— dejavnosti, ki tvorijo poslovni predmet delovne organizacije in glavne dejavnosti TOZD v njeni sestavi;

— posli, ki se bodo v okviru delovne organizacije skupno

opravljali na podlagi usklajenih načrtov in programov dela ter razvoja TOZD;

— koordiniranje delovnega procesa;

— sprejemanje skupnih načrtov in programov dela ter razvoj delovne organizacije;

— način združevanja sredstev in določanje njihovega namena;

— skupen organ upravljanja (DS) ter kolegialni in individualni poslovodni organ;

— volitve in čas, za katerega se ti organi volijo, delovno področje, način odločanja in njihova odgovornost;

— pravice in obveznosti delovne organizacije in TOZD za te obveznosti;

— medsebojni poslovni odnosi in drugi medsebojni odnosi ter način reševanja sporov iz teh odnosov. (arbitražna, ki pa po ZKR ni obvezna);

— način sprejemanja statuta ter drugih splošnih aktov delovne organizacije;

— postopek za spremembo ali dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju ter druga vprašanja, ki so pomembna za skupno delo in poslovanje.

S samoupravnim sporazumom se razporedijo sredstva, pravice in obveznosti delovne organizacije na TOZD, ki so organizirane v njeni sestavi:

1. Firma in sedež delovne organizacije mora biti določena v skladu z zakonom o firmi.

Poleg same firme je treba navesti tudi odgovornost za obveznosti delovne organizacije oz. TOZD (subsidiarna ali solidarna odgovornost, ki je lahko omejena ali neomejena).

2. Poslovni predmet delovne organizacije obsega tudi poslovne predmete v TOZD. Seveda lahko poslovni predmet delovne organizacije vključuje tudi dejavnosti, ki niso v poslovnih predmetih TOZD, ker jih opravlja za vse TOZD delovna organizacija

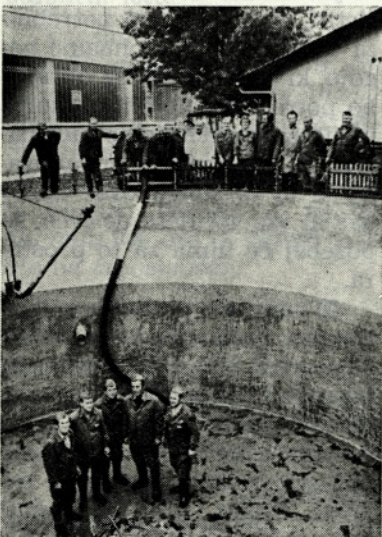
sama (npr. opravljanje zunanjetrgovinskega prometa, organizacija družbene prehrane in oddiha za delavce).

3. Pri zadevah, ki se bodo v okviru delavskega sveta skupno opravljale na podlagi usklajenih načrtov in programov dela ter razvoja TOZD, ne gre za zadeve, ki spadajo v okvir poslovnega predmeta, se pravi poslovanja z drugimi osebami, temveč za zadeve, ki se opravljajo znotraj delovne organizacije npr. zadeve v zvezi z razvojem delovne organizacije in TOZD, komercialne, finančno-knjigovodske, pravne in druge.

V tej zvezi pa se takoj zastavlja vprašanje tako imenovanih skupnih služb delovne organizacije oziroma vprašanje, o katerem se je veliko razpravljalo, ali naj se skupne službe organizirajo kot TOZD ali kako drugače. Ustava je na to vprašanje dala jasn odgovor (29. člen zvezne ustave in 31. člen republiške ustave).

Upoštevač ustavno določilo in z njim prevladujoča družbenopolitična stališča, ki so se že izoblikovala, skupnih služb kot celote ne bi kazalo organizirati kot TOZD, razen v primerih, če za to izpolnjujejo pogoje po ustavi in zakonu. (Naloge v zvezi z izvajanjem skupnih poslovnih funkcij morajo biti izmerljive kot vrednost). Zato skupne službe ne izpolnjujejo pogojev za organiziranje TOZD in se organizirajo kot delovna skupnost skupnih služb in tudi ne sprejemajo samoupravnega sporazuma o združitvi.

4. Koordiniranje delovnega procesa. Ena izmed zelo pomembnih prvin za uspešnost delovne organizacije, v kateri je več ali manj samostojnih delov oz. TOZD, je stalno usklajevanje delovnega procesa, ki v celoti poteka prav v TOZD. Funkcijo usklajevanja lahko opravljajo TOZD med seboj in neposredno, lahko pa jo zaupajo določenim

Čiščenje bazena

organom. V tem primeru je treba določiti njihova pooblastila, odgovornost, pa tudi obveznosti TOZD v izvrševanju sklepov, ki jih sprejemajo ti organi.

5. Sprejemanje skupnih načrtov in programov dela ter razvoja delovne organizacije.

Nosilci planiranja so po zakonu o družbenem planiranju TOZD. Pri tem so TOZD dolžne upoštevati tudi druge ekonomske in druge skupne interese ter svoje in druge interese usklajevati s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem. Zlasti pa bo treba usklajevati in usklajevati te interese v okviru delovne organizacije. Posebej je treba določiti, kako se sprejemajo skupni načrti in programi dela ter razvoja delovne organizacije, da bi bila zagotovljena polnopravna udeležba vsake TOZD.

6. Način združevanja sredstev in določanje njihovega namena. Pri tem gre zlasti za naslednja vprašanja, ki jih je treba urediti s samoupravnim sporazumom.

— Katere skupne sklade bo imela delovna organizacija in v kakšne namene se bodo lahko uporabljali (npr. skupni poslovni sklad za razvoj dejavnosti v TOZD v skladu z načrtom in programom razvoja, skupni rezervni sklad, ki bi ga lahko namenili za pokrivanje izgub TOZD, sklad skupne porabe namenjen stanovanjski gradnji, solidarnostni sklad, iz katerega bi lahko dajali posojila posameznim TOZD, ki bi imele težave z izplačilom osebnega dohodka idr.);

— kako in po katerih merilih bodo TOZD združevale sredstva v posamezne sklade v skladu s svojimi možnostmi in interesi. Ni pa treba, da jih združujejo v vse sklade in še celo ne, da bi jih morale združevati v enakih zneskih;

— pod kakšnimi pogoji se bodo sredstva združevala in uporabljala (obrestna mera, možnost plasiranja, zunaj delovne organizacije, izkoriščenost sredstev itd.);

— kdo bo odločal o uporabi sredstev posameznih skladov in na kakšen način;

Vsekakor delavski svet takrat, ko bo šlo za odločanje letnega programa uporabe teh sredstev. Konkretno odločitve v okviru tega programa pa bi se lahko prepustile ustreznemu kolegialskemu izvršilnemu organu. Ta organ bo treba določiti s sporazumom, pa tudi njegovo sestavo, mandatno dobo članov, obseg pooblastil, odgovornost itd.;

— roki, v katerih morajo TOZD vračati sredstva sposojena iz skupnih skladov, ni nujno, da so enaki za vse sklade. Možni so le okvirni roki.

— primeri, ko TOZD ne bo treba vračati sredstev, ki so jih po načelu solidarnosti prejele iz skupnih skladov;

— kdaj in kako se bodo vrnila TOZD sredstva, ki so jih združila v skupne sklade, če sredstva niso bila združena brez obveznosti vračila. (združevanje družbenih sredstev za doseganje skupnih poslovnih ciljev ob skupnem riziku se sklone posebna pogodba) (1. in 2. odst. 5. člena zakona o prometu družbenih sredstev TOZD — Ur. list SFRJ, št. 22/73).

7. Skupen organ upravljanja (DS) ter kolegialni in indiv. izvršilni organ, volitve in čas, za katerega se ti organi volijo, delovno področje, način odločanja in njihova odgovornost.

Vsaka DO, v katere sestavi sta vsaj dve TOZD, mora imeti organ upravljanja, DS ali drug ustrezen organ, ta mora biti sestavljena po delegatskem načelu iz delegatov TOZD. Te delegate

neposredno volijo delavci v TOZD. Število članov DS in delegatov po posameznih TOZD je potrebno določiti s samoupravnim sporazumom. Možne so različne rešitve: ali po načelu paritete ali po proporcionalnem načelu ali pa kombinacija obeh načel. Dalje je treba določiti tudi način volitev oz. kandidacijski in volilni postopek in način glasovanja (tajno), kateri vodilni delavci TOZD ne morejo biti izvoljeni oziroma delegirani v DS DO. To predvsem velja za individualne poslovodne organe.

Delokrogu oziroma delovnemu področju DS (in drugih organov) je treba določiti čim bolj konkretno in natančno. Pri tem je jasno, da tistih zadev, za katere ustava in zakon določata, da o njih odločajo le delavci neposredno (v najožjem smislu) ni mogoče prenesti v pristojnost DS DO, še manj pa v pristojnost kakšnega drugega organa.

Glede načina dela DS je treba zlasti natančno določiti tista vprašanja, o katerih je mogoče odločiti le s soglasjem vseh TOZD oziroma njihovih delegacij ali delegatov in tudi tista, o katerih naj se odloča s kvalificirano večino.

8. Pravice in obveznosti DO in TOZD do drugih

V sporazumu je treba določiti, ali TOZD v pravnem prometu z drugimi nastopa sam neposredno, se pravi v svojem imenu in za svoj račun, ali bo zanjo nastopala DO.

Pri tem je treba izhajati iz realnih interesov in potreb posamezne TOZD. Zato bo normalno v naših razmerah, da bodo TOZD pooblastile DO, da bo ona za vse TOZD nastopala v pravnem prometu z drugimi, seveda v svojem imenu in za račun TOZD. Tako pooblastilo pa mora biti vpisano v sodni register, drugače ne velja.

9. Oblike odgovornosti TOZD za obveznosti DO in TOZD do drugih

Po 1. odst. 55. člena ZKR je glede tega treba predvsem določiti, kako so TOZD odgovorne za obveznosti delovne organizacije, v katere sestavi so. Te odgovornosti ni mogoče popolnoma izključiti, lahko pa se omeji. TOZD je torej v vsakem primeru odgovorna in se s sporazumom lahko določi le večji ali manjši obseg oz. stopnja in vrsta odgovornosti.

Po zakonu so možne tri vrste odgovornosti z omejitvijo ali brez nje:

Popolna odgovornost je neomejena solidarna odgovornost, se pravi vzporedna in sočasna z vsemi sredstvi.

Solidarna odgovornost je lahko neomejena ali omejena, do določenega zneska. Enako velja tudi za subsidiarno odgovornost (odgovornost v drugi vrsti, odgovornost do katere pride šele, kadar prvi dolжник ne plača oz. se od njega niti s tožbo oziroma izvršbo ne more izterjati dolga).

10. Medsebojna poslovna razmerja in druga medsebojna razmerja ter način reševanja sporov iz teh razmerij (medsebojna arbitraža).

Pri tem gre za poslovna razmerja znotraj delovne organizacije, torej za razmerja najrazličnejših pogodb, ki jih medsebojno sklepajo temeljne organizacije v medsebojni menjavi blaga ter storitev. S samoupravnim sporazumom je treba ta razmerja konkretno oredeliti in v zvezi z njimi urediti samo tista vprašanja, ki se razlikujejo od pravnih in drugih pravil (zakon, uzance, dobri poslovni običaji ipd.), ki sicer veljajo v blagovnem prometu.

Med druga medsebojna razmerja spadajo vsa medsebojna razmerja znotraj DO, ki niso poslovna. To so zlasti razmerja v zvezi z urejanjem in uresničevanjem samoupravnih pravic, razmerja s prometom družbenih sredstev. V tem pogledu bi npr. morali s samoupravnim sporazumom določiti, v katerih primerih in v kakšni obliki morajo TOZD predmete, ki jih nameravajo odtujiti, predhodno ponuditi drugim TOZD kot tudi ali in

kakšne pravice ima delovna organizacija v prometu družbenih sredstev (3. in 19. člen že omenjenega zakona o prometu družbenih sredstev TOZD).

V tistem delu samoupravnega sporazuma, kjer se urejajo medsebojna razmerja, se predvidi tudi medsebojno pokrivanje izgube. V tem primeru je treba konkretno in natančno urediti vsa vprašanja, ki so s tem povezana in to zlasti način zagotovitve sredstev za pokritje izgube, pod kakšnimi pogoji se sredstva dajo in v kakšnem času je sanirana TOZD dolžna vrniti sredstva, ki jih je prejela za kritje izgube in kakšne pravice imajo TOZD, ki so dale sredstva, kadar sodelujejo pri upravljanju TOZD, ki je dobila sredstva za sanacijo.

Notranja arbitraža ni obvezna

— lahko se ustanovi za odločanje o sporih iz notranjih razmerij v zvezi z urejanjem in uresničevanjem samoupravnih in poslovnih razmerij (1. odst. 77. čl. ZKR). Ne zadošča, da se v sporazumu predvidi ustanovitev arbitraže. Da bi mogla uspešno opravljati svojo funkcijo, je treba določiti še spore, ki jih je mogoče predložiti notranji arbitraži (njena stvarna pristojnost), njeno sestavo in postopek pred arbitražo.

Seveda se bodo s sporazumom lahko uredila samo temeljna vprašanja postopka pred no-

tranjo arbitražo. Podrobnosti bi bilo smotno urediti s posebnim splošnim aktom, ki bi ga lahko sprejel DS delovne organizacije.

11. Način sprejemanja statuta in drugih splošnih aktov DO

Po 131. členu republiške ustave mora vsaka organizacija združenega dela sprejeti svoj statut. Statut TOZD sprejemajo na predlog DS delavci TOZD z večino glasov vseh delavcev.

Statut delovne organizacije pa sprejmejo na predlog njene DS delavci združenih temeljnih organizacij z večino glasov vseh delavcev v vsaki od teh organizacij.

Glede drugih splošnih aktov je v sporazumu zlasti treba določiti, kakšne splošne akte naj ima DO, kdo jih sprejema in kako. Če bo pooblaščen za sprejem teh aktov DS, bo treba še določiti, kdo pripravi osnutek, kako poteka predhodna razprava in kje itd. S sporazumom je treba določiti, kako se statut in drugi splošni akti objavljajo in kdaj začnejo veljati.

12. Postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju v DO

1. Predlog samoupravnega sporazuma izdelava delovno telo, ki je že izvajalo priprave za organiziranje TOZD (28. čl. ZKR). Kot za izdelavo analize o pogojih za organiziranje TOZD, tako je tudi za izdelavo tega predloga pooblaščen samo to telo, po-

magajo pa strokovni delavci v DO.

— Tako izdelan predlog samoupravnega sporazuma mora delovno telo dostaviti vsem TOZD, da bi o njem razpravljale in odločale o njegovi sklenitvi. Da se prav vsi delavci TOZD seznanijo s predlogom samoupravnega sporazuma, mora poskrbeti DS TOZD ali če tega ni, vodstvo delovne skupnosti TOZD.

3. Kot že rečeno, morajo sklepati o tem, ali naj TOZD sklone predlagani samoupravni sporazum, prav vsi delavci TOZD. Delavci sklepajo na zborih delavcev ali z referendumom.

4. Samoupravni sporazum je sklenjen, če je zanj glasovala večina vseh delavcev v vsaki TOZD (130. čl. republiške ustave).

5. Za sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju v DO ne zadostuje, da se o tem sprejme sklep v vseh TOZD, morajo ga tudi podpisati »pooblašteni delavci v vseh TOZD« (čl. 43 ZKR). Iz zapisnika zbora delavcev mora biti razvidno, kdo je pooblaščen za podpis samoupravnega sporazuma.

6. Kot že rečeno, morajo samoupravni sporazum o združevanju v DO skleniti vse TOZD. Če ena sama TOZD ne sprejme sklepa v sklenitvi ne glede na število drugih TOZD, samoupravnega sporazuma ni. V tem pogledu ni možno preglasovanje oziroma vsiljevanje volje še tako velike večine manjšini.

Kako vrednotimo kreativno dejavnost v našem podjetju

Dipl. ing. Franc Čop

Kreativnost je sposobnost, ki ni enovita in jo je praktično zelo težko diagnosticirati. V precejšnji meri je povezana z inteligentnostjo, vendar ju še zdaleč ne moremo enačiti. Med inteligentnostjo in kreativnostjo pa vendar lahko ugotovimo neko povezanost. Človek, ki je kreativen, je tudi zelo inteligenten, toda ni nujno, da je zelo inteligentni človek tudi zelo kreativen. Dokaj značilna osebnostna lastnost kreativnih ljudi je njihov specifični odnos do okolja. Običajno so v konfliktu z okoljem, so neprilagodljivi, zato jih okolje odklanja. Pri takšnih osebah gre pogosto za odsotnost, oziroma za zmanjšano sposobnost, da bi svoje znanje in ideje uveljavljali na socialno sprejemljiv način. Tak način uveljavljanja svojega dela pa je v precejšnji meri povezan tudi z odnosom okolja do stvaritev teh ljudi. Pri realizaciji in priznavanju posameznih dosežkov nastopa živahna dinamika, kjer na eni strani lahko ugotovljamo ljudi, ki novo idejo zagovarjajo in jo skušajo realizirati, na drugi strani pa tiste, ki se je branijo in njeno realizacijo onemogočajo na tak ali drugačen način. Seveda je stalno onemogočanje realizacije, oziroma objektiviziranje kreativnosti pogosto vzrok, da oseba z veliko kreativno močjo zapade v apatijo in ne izkorišča več svojih sposobnosti.

Za nas je značilno, da imamo zelo šibko kreativno dejavnost. Znano je, da sta izobrazbeni nivo in kreativnost ozko povezana, pri nas pa ta zveza ni signifikantna: po številu ljudi na višjih in visokih šolah smo v evropskem vrhu, po kreativni dejavnosti pa na dnu. V tem sestavku bom poskušal poiskati vzrok temu

paradoksu, ki tembolj velja tudi za naše podjetje.

Če se v našem podjetju pojavi predlog za racionalizacijo, se dejansko začne izredno zanimiva psihosocialna dinamika, ki je dosledno v škodo avtorjev racionalizacije. Dosledno se postavlja vprašanje, če je bila to njegova delovna dolžnost, bi po enaki logiki jo opisali dela, in se skuša na vsak način dokazati, da je racionalizacija njegova dolžnost. Takšno dokazovanje pa je popolnoma nesmiselno, saj ne more biti nikomur dolžnost biti inventiven. Če namreč predpisujemo inventivnost kot dolžnost. Takoj se pregleduje lahko zahtevali od vseh v podjetju, da so dobri šahisti. Če pa se že s samim opisom ne more izpodbiti vrednost racionalizacije, se jo poskuša razvrednotiti s stalnim odlašanjem ocenitve racionalizacije, kar avtorje nujno prizadene in demotivira pri nadaljnjem kreativnem delu. V preteklosti se je pogosto dogajalo, da je racionalizacija uspela, če je bil soavtor tudi kdo vodstvenih delavcev v obratu. Takšne kombinacije avtorstva pri tovrstnih dejavnostih pa so povsem nemogoče, ker dober vodja običajno nima kreativnih sposobnosti, saj se te s sposobnostjo vodenja izključujejo.

Sedanja praksa obravnavanja in vrednotenja kreativne dejavnosti je takšna, da mora posredovati pristojni komisiji mnenje tista strokovna služba, iz področja katere je racionalizatorski predlog. Pri tovrstnem vrednotenju nastopajo praktično brez izjeme mehanizmi, ki znižujejo ocenjeno vrednost nekega predloga bodisi zaradi nekakšne »strokovne ogroženosti« ali preproste nevoščljivosti.

Ne trdim, da se opisane nepravilnosti dogajajo ob vsakem racionalizatorskem predlogu, toda pri večini se pojavljajo. Zaradi tega bomo morali uvesti povsem nov koncept obravnavanja kreativne dejavnosti, če jo bomo hoteli pospešiti. Na noben način ne bomo smeli vsak racionalizatorski predlog obravnavati po več mesecev ali celo let, pač pa takoj ugotoviti njegovo vrednost in avtorja nagraditi z nekakšno akontacijo. Prav tako se dogaja, da za izredno kvalitete racionalizacije avtor dobi malo denarja, ker je proizvodnja določenih artiklov nizka. Osvojen bi moral biti koncept, da je višina odškodninske odvisna od kvalitete racionalizacije, ne pa od proizvodnje artikla na proizvodnem postopku, na katerem je bila narajena racionalizacija.

VERIGA je glasilo delovne skupnosti ZP SZ — Tovarne verig Lesce. Izhaja dvomesečno. Ureja ga uredniški odbor: Niko Bulut — urednik, Jože Ješe — odgovorni urednik in Franc Čop — dipl. psiholog. Fotografska oprema Miha Polda. Naklada 1350 izvodov. Tisk: Tiskarna Ljubljana. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ št. 33/72) in po mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72, prosto plačila prometnega davka.

ČLANKE
ZA NASLEDNJO
ŠTEVILKO
SPREJEMAMO
DO 1. II. 1975

Računalnik v gospodarski organizaciji

Vladimir Silič

Zahvaljujoč vedno večji delitvi dela in uporabi novih dosežkov v znanosti in tehniki, je človeštvo v zadnjem stoletju doseglo velik dvig produktivnosti. Ocenjujejo, da se je z delitvijo dela in njegovo mehanizacijo povečala produktivnost v industriji razvitih dežel v zadnjih sto letih za približno 1400%. Pri takem povečanju proizvodnje in delitve dela pa je močno narasla tudi potreba po usklajevanju posameznih dejavnosti. Prišli smo do množice podatkov in informacij, ki jih je potrebno obdelati in usklajevati, da se lahko proizvodnja nemoteno odvija. Na tem področju pa do pred 20 leti ni bilo dosti storjenega, saj se je produktivnost povečala le za okrog 40%, kar je v primerjavi s prej navedeno številko več kot skromno. Pravo revolucijo v tem pogledu pa pomeni prodor elektronskih računalnikov.

Človek je z razvojem teh strojev dobil izrednega pomočnika, ki mu pri pametni uporabi mnogo koristi in ga razbremeni utrujajočega rutinskega dela. Tako mu ostane čas za ustvarjalno, razvojno delo, ki mu omogoča nadaljnji napredek.

Mnogokrat prihaja do precejevanja ali podcenjevanja sposobnosti računalnika. Govori se o možganih, ki bodo zaslužili človeka. Resnica pa je, da brez človeškega uma računalnik ne more narediti ničesar. Dostikrat ne pomislimo, da je potrebno za to, da računalnik opravi neko delo v nekaj desetinkah sekunde, več dni in noči dela najposobnejših strokovnjakov. Njihov trud pa se obrestuje, saj to delo potem opravlja računalnik namesto človeka dan za dnem, hitro in natančno. Povsem neutemeljene so tudi trditve, da je

računalnik naredil napako. Tu je treba pibiti, da je računalnik nezmotljiv. Če dobimo iz računalnika napačne rezultate, je to znak, da smo mu posredovali napačne oziroma pomanjkljive podatke. Angleži pravijo: »Smeti v računalnik, smeti iz njega.« Zato je še kako pomembno, da se vsi, ki imajo opravka s podatki, ki jih obdeluje stroj, tega še kako zavedajo.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je s pravilno in pravočasno uporabo računalnika mogoče nadomestiti obilico administrativnega rutinskega dela in zavezati naraščanje številca uslužbencev in tako še v zadnjem trenutku ujeti korak s svetom. Organizacija sicer ne bo zdržala v hudi konkurenci, ker se bo dušila v poplavi informacij, podatkov in administraciji. Če se ozremo okrog sebe in prislusnem do sežkom v naprednem svetu, ne more biti dileme, ali se bomo odločili za strojno obdelavo podatkov ali ne. Kdor danes v to še dvomi, mu ni pomoči. Vprašanje pa je, kako pristopiti k uvajanju računalnika in kako ustvariti ugodne pogoje za njegovo uspešno izkoriščanje. To zadnje ni nič manj pomembno od same odločitve za računalnik ali proti njemu.

Za dobro izkoriščanje računalnika v podjetju morajo biti ustvarjeni pogoji. Predvsem je to primerna organizacija in naklonjenost članov kolektiva. Največkrat se ljudje opredeljujejo do računalnika iz osebne prizadetosti. Nekateri se bojijo, da bodo zaradi računalnika izgubili delo, drugi spet optimistično ugotavljajo, da bo zdaj vse delo opravil stroj sam. Zavedati pa se moramo, da ni res ne eno in ne drugo. Res je, da bo računal-

nik naš odličen pomočnik, če si bomo vsi prizadevali, da ga koristno uporabimo. Predpogoj za to pa je, da imamo izdelan jaseen koncept, kako bo potekalo uvajanje take obdelave podatkov in kaj hočemo s tem doseči. O tem si morajo biti na jasnem predvsem vodilni v podjetju. Če le-ti ne poznajo dela na tem področju in prednosti, ki jih nudi ta sistem, je vsako prizadevanje zaman. Pri tem je važno tudi to, da računalnik uvaja neka nevtalna štabna služba, da ne pride do nerazumevanja med posameznimi sektorji. Ta služba pa mora imeti soglasje vodstva podjetja za vrstni red in vsebino osvajanja ter njegovo polno podporo v kočljivih primerih, ki zagotovo pridejo. Potlej je treba določiti team, ki bo v stanju to nalogo izpeljati. V takem teamu naj sodelujejo najsposobnejši ljudje, kar jih premore podjetje. Ti morajo seveda podjetje dobro poznati in se potem dodatno usposabljati ter tako pridobljena znanja prenašati na tiste, ki

posredno sodelujejo pri strojni obdelavi podatkov.

Tudi pri nas imamo nekaj izkušenj na tem področju. Zato naj dodam, da imajo s šiframi največ težav tisti, ki so se v obdobju pred začetkom strojne obdelave držali bolj odmaknjeno, misleč, da se jih to ne tiče. Zato bo pri nadaljnjem delu na tem področju treba več sodelovanja. Organizirati je treba večje število kratkih seminarjev na vseh ravneh in dovolj zgodaj.

Če se bomo držali teh in še vseh drugih principov, ki jih zahteva strojna obdelava, bomo ugotovili ustrezne pogoje in izobraževali kadre v tej smeri, potem si lahko obetamo koristi od računalnika. V nasprotnem primeru pa bo to hobi, ki ga bomo vsi plačevali. Torej mislimo na jutrišnji dan, ki bo ves v znamenju računalništva, in ne glejmo na to področje tako neprizadeto, da ne bomo ravno mi tisti, ki nas bo najbolj prizadelo.

Površnost in nered v podjetju sta nezdržljiva z računalnikom. Nereden dotok podatkov, neresnični podatki, odstopanja od planiranih nalog ali sploh neplansko delo z ene strani ovirajo strojno obdelavo, na drugi strani pa stroj pokaže verno sliko stanja v podjetju. V takih razmerah postane strojna obdelava nesmiselna in je treba stanje spremeniti.

Kljub temu, da govorim le na splošno, bi na problem navezal obdelavo podatkov v naši nabavi, ki je potrebna temeljite analize stanja v nabavi in vseh faktorjev, ki vplivajo na nabavo, ter samo analizo obdelave. Na podlagi ugotovljenih dejstev je treba čimprej ukrepati.

Za uspešno uvajanje računalnika je treba posvetiti mnogo pozornosti urejanju in šifriranju osnovnih podatkov, ki kar nočejo in nočejo biti pravilni. Te podatke je treba začeti urejati dovolj zgodaj, da so ob začetku strojne obdelave res že ustrezno pripravljene. Sicer se nam prehod na strojno obdelavo zavleče na več let. Posebno je to važno za našo mlado industrijo, ko ljudje še niso vajeni uporabe šifer za posamezne pojme. Tisti, ki jim to še vedno dela težave, naj se zavedajo, da gre razvoj nezadržno v to smer in da se bodo tudi oni slej ko prej morali temu prilagoditi. Pri tem delu je potrebno mnogo sodelovanja strokovnjakov, ki delajo na posameznih področjih in ki bodo kasneje, ko bo njihovo področje v obdelavi na računalniku, sami imeli od tega največ koristi.

Naslednji pomemben korak je, da rezultate strojnih obdelav uporabljamo in na podlagi njih ukrepamo. Le z ustreznimi ukrepi bomo zagotovili, da bo računalnik dal tudi ekonomsko otipljive rezultate.

Izobraževanje delavcev na delu

Jernej Vovk

Razvoj znanstvene tehnične revolucije narekuje, da se na delovnih mestih v proizvodnji postopoma menja tehnologija dela, delovna sredstva in predmeti dela. Tudi pri nas v tovarni je viden napredek tehnološkega spreminjanja obdelave materiala. V proizvodnih in vzdrževalnih obratih se namešča čedalje več sodobnih strojev, ki nadomeščajo stare izrabljene stroje. Zaradi tega se menjajo tehnološki postopki dela, ki imajo enoten cilj: v enoti časa z enakim številom zaposlenih proizvajati več kakovostnih izdelkov.

Izobraževanje ob delu naj bi poleg drugih činiteljev omogočilo delavcem, da so v spremenjenih pogojih dela sposobni večje in razumno nadaljevati delo. Stalno je treba gojiti in razvijati sistematično izobraževanje pri delu, ki mora odigrati pomembno vlogo pri usposabljanju delavcev v tovarni. Skratka, interno izobraževanje delavcev mora prispevati svoj delež, da bodo delavci sposobni v novi proizvodnji delati, posebno sedaj, ko nameravamo z velikimi investicijami temeljito obnoviti strojni park.

Zato je bil že organiziran in izveden tečaj za delavce, ki so s pridobljenim znanjem napredovali in dosegli naziv »urejevalec strojev«. Tečaj naj bi delavcem nudil potrebno dodatno teoretično znanje, ki ga potrebujejo pri delu že danes, obenem pa je imel namen, da bi delavci s pridobljenim znanjem lažje samostojno in bolj razumno opravljali delo in tako uspešneje reševali probleme, ki v tekoči proizvodnji nastajajo. Zaradi boljšega poznavanja dela bodo gotovo prispevali večji delež k znižanju zastojev strojev v proizvodnji in preprečevanju okvar strojev, kajti zaradi neznanja in napačnega ravnanja s stroji in napravami pride večkrat do večjih okvar in večjih stroškov.

Slušatelji so lahko spoznali, kaj lahko na delovnem mestu pri stroju store. Z rednim negovanjem in mazanjem stroja ter obveščanjem o vsaki napaki ali okvari prispevajo svoj delež, da bi dosegli čim boljše preventivno vzdrževanje strojev.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je v tovarni dosti marljivih

in vestnih delavcev, saj so se na razpis na omenjeni tečaj takoj prijavili. Ob tem se je vsak gotovo zavedal, da bo pri izobraževanju pridobil potrebno teoretično znanje, ki ga bo takoj koristno uporabil pri vsakdanjem delu. Sedaj, ko je tečaj uspešno zaključen, in ko so slušatelji dobili spričevala, je prav, da jim izrečemo javno priznanje za trud in doseženo strokovno znanje. Ob tej priložnosti ni odveč poudariti, da so slušatelji sami z rednim obiskom predavanj prispevali največji delež, da je tečaj uspel in dosegel svoj namen. Še posebno zanimanje so slušatelji pokazali za teoretično znanje na področju tehnologije obdelave materiala na različne načine, kajti praktično se s tem pri strojih srečujejo vsak dan. Normalna je tudi ugotovitev, da vsak delavec teži, da napreduje in si tako ustvari pogoje za večji kos kruha. Tudi ni odveč, če omenim, da so slušatelji zelo prizadeno vztrajali do konca, saj so čutili potrebo in korist tovrstnega izobraževanja. Za podjetje je to eden od pogojev, da doseže večje proizvodne uspehe. Pri izvedbi tega tečaja smo se tudi nekaj naučili, ker smo lahko ugotavljali, kaj je bilo dobro oziroma kaj slabo izvedeno, katera področja smo premalo obdelali itd. S tako pridobljenimi izkušnjami lahko pristopimo k novemu izobraževanju z boljšim programom, ki naj da še več koristnega teoretičnega znanja, ki ga zahteva vsako delovno mesto. Logična je ugotovitev, da delavec lahko uspešno opravlja delo, če pozna delovanje stroja, zakaj je orodje vloženo v stroj, zakaj je izdelano iz določene kvalitete materiala. Tako ima delavec priložnost, da pridobljeno teoretično znanje na tečaju v praksi takoj preizkusi.

Tak način izobraževanja delavcev bi moral postati permanentna oblika za doseg dodatnega znanja na področju dela. Izkušnje nam kažejo, da mora biti izobraževanje organizirano tako, da je dostopno vsakemu delavcu, ki želi in čuti potrebo po večjem znanju na področju oblikovanja materiala. Na tak način se delavec lahko sam pripravi, kakšni morajo biti pogoji, da lahko proizvodnja narašča

in se kakovost izdelkov izboljšuje. Praksa nas uči, da moramo stalno skrbeti, da delavce pravočasno usposobimo, preden se spremenijo tehnološki postopki dela na posameznih delovnih mestih. Le tako bodo delavci sposobni uspešno opravljati delo v spremenjenih pogojih dela.

Morda ne bo nič novega zapisano ob ugotovitvi, da prerediti pristopamo k sistematičnemu izobraževanju delavcev, ki po dosedanjih izkušnjah prinaša tudi podjetju kot celoti več koristi. Čestokrat, ko se na posameznih delovnih mestih spremenijo pogoji dela, se s strani službe za uvajanje delavcev ugotavlja, da ko se zaporedje dela spremeni, nastajajo novi prijemi dela, za kar se mora delavec usposablja in prilagajati novitetam. Toda žal takrat navadno ugotovimo, da samo administrativno spremenimo tehnološki postopek neke delovne operacije ter mislimo, da je vse drugo za nadaljnje delo urejeno. Redko kdaj se vprašamo, kaj smo naredili na področju dodatnega izobraževanja ob delu, da bi delavci uspešneje in koristneje delali v novih delovnih razmerah. Zavedati se moramo, da bi dodatno pridobljeno znanje delavcev omogočilo zmanjšanje poškodb pri delu, po drugi strani pa tudi to, da bodo delavci postali strokovnjaki svojega dela.

Sodobno in dodatno izobraževanje delavcev ob delu naj bi zaradi napredka v proizvodnji postalo stalna metoda izobraževalne dejavnosti delavcev ob delu, ki naj bi se prilagajala času in spremenjenim pogojem dela. Delavci bodo lahko pridobljeno znanje tudi prenašali na svoje sodelavce in jih tako usmerjali na nov in varen način dela pri strojih.

Ob pridobljenem teoretičnem znanju ima delavec več možnosti in znanja, da razmišlja o trenutni tehnologiji in posameznih delovnih operacijah v proizvodnji, ali se jih da še izboljšati, poenostaviti, skrajšati in podobno. Prav iz takšnega razmišljanja delavcev bi se lahko izoblikovali marsikateri racionalizatorski in novatorski predlogi, ki prinašajo koristi celotnemu podjetju.

Posledica neznanja

Varn. ing. Vitomir Rems

Nezgode pri delu se ne dogajajo slučajno. Skoraj vedno je vzrok v neurejenem stanju, pomanjkljivosti, neznanju ali nepremišljenosti. V tem članku bo tekla beseda o eksploziji pločevinastega sode, ki le po naključju ni zahtevala nesreče ali druge večje materialne škode.

sod je bil pred tem napolnjen z razredčilom, ki se uporablja pri barvanju. To razredčilo je že v manjših koncentracijah in če je pomešano z zrakom, nevarno za eksplozijo. V praznem sodu so se še zadrževale pare razredčila, ki pa so bile zaradi sončne pripeke že visoko uparjene. Ko se je rezalec približal zunanemu plašču sode z odprtih ognjem gorilnika in začel rezati, je v trenutku prišlo do verižne reakcije — eksplozije sode.

Rezalec ni upošteval varstvenih ukrepov, ki so predvideni s predpisi za izvajanje takih del. Sod bi moral napolniti z vodo in ga sprazniti, preden ga je začel rezati s plinskim gorilnikom.

Ta primer nam zgovorne pove, kako potrebno je znanje za izvajanje varstva pri delu, zlasti pa za dela, ki so nevarna. Osnova za varno delo ni niti sreča niti udobnost, temveč varno in zavestno delo ter samodisciplina. Na to staro resnico bodimo vedno pozorni pri delu. Pomena tehnične zaščite se vsi dobro zavedamo, vendar pa sta pazljivost in preudarnost pri delu najvažnejši faktor. Na ta način bomo obvarovali sebe, sodelavca, družine in z varnim delom prispevali svoj delež naši celotni družbi in organizaciji združenega dela.

Služba varstva pri delu je dobila ustno prijavo o dogodku — eksploziji praznega pločevinastega sode pred obratom težkih verig. Pri pregledu na kraju dogodka smo ugotovili naslednje pomanjkljivosti: Delovodja omenjenega obrata je naročil svojemu avtogenemu rezalcu, naj na dvorišču poišče prazen sod in ga s plinskim varilnim gorilnikom prereže na dve polovici, da bodo v njem barvali verige. Prazen

Stanovanjska gradnja letos in prihodnje leto

Jože Jerše

Spričo stalnih potreb po novih stanovanjih je v naši delovni organizaciji skrb samoupravnih organov, da v okviru razpoložljivih sredstev tako lastnih kakor tudi iz najetih kreditov skoraj vsako leto gradimo nova stanovanja. Res pa je, da je potreb vedno več kot pa sredstev, zlasti še zato, ker je gradnja stanovanj vsako leto dražja.

V začetku letošnjega leta sta bila dograjena dva stanovanjska bloka. V enega od teh se je 1. maja vselilo 14 družin, v drugem bloku pa so v 27 garsonjerah dobili stanovanja samski delavci že 1. aprila.

Poleg finansiranja družbene stanovanjske gradnje pa DS iz sklada skupne porabe ob zaključku letne bilance nameni določena sredstva za kredite delavcem, ki gradijo lastna stanovanja. Tako je tudi letos dobilo 53 delavcev stanovanjske kredite v višini 110 starih milijonov t. j. v povprečju približno 2 milijona na posameznika.

Zaradi informacije, koliko sredstev je bilo v letošnjem letu porabljeno za stanovanjske namene, dajemo naslednje podatke:

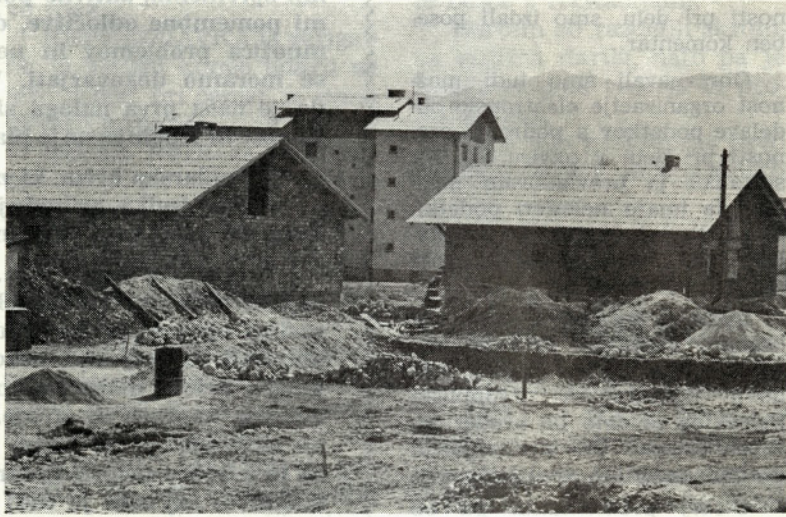
— za plačilo anuitet kreditov LB — Rad.	158.491,90 din
— za družb. stanov. blok	3.155.532,05 din
— za samski dom	3.347.931,95 din
— za novi trafo	4.167,90 din
9 za stanov. kredite delavcem	1.100.000,00 din
Skupaj	7.766.123,80 din

Potrebe po stanovanjih iz leta v leto rastejo, saj je sedaj v evidenci ca. 90 kandidatov, ki želijo imeti stanovanja ali jih zamenjati zaradi neprimernih stanovanjskih pogojev.

Zato se je tudi letos delavski svet na seji dne 9. septembra na osnovi predhodnega soglasja večine delavcev na zbo-

rih odločil, da z začetno in načrtovano stanovanjsko politiko nadaljuje in začne na urbanistično urejenem zemljišču »za Kojcem« z gradnjo še dveh stanovanjskih blokov tipa A 3 in A 5.

Na podlagi ponudbe SGP — Gorenjc iz Radovljice, ki je bil najcenejši, smo ugotovili,

Stanovanja v izgradnji

da bi se gradnja blokov tipa A 3 in A 5, ki sta istega tipa kot novejši bloki v Finžgarjevi in Savski cesti, močno podražila, saj bi znašala cena za 1 m² kar 6.197 din, to je skoraj 50 % več kot pri bloku, zgrajenem letos. Zato se je vodstvo podjetja odločilo za drug tip stanovanjskega bloka R — 16, ki je že zgrajen na Bledu (pod železniško postajo).

V dveh stanovanjskih blokih tega tipa bomo pridobili

18. 8. 1974 stanje neizkoriščenih sredstev stanovanjskega sklada	1.316.710 din
18. 8. 1974 posojilo iz sredstev stanovanjskega sklada za avans	712.000 din
30. 3. 1975 plačilo 10 % soudeležbe stanovalcev ca.	936.000 din
15. 3. 1975 iz sklada skupne porabe po delitvi dohodka za leto 1974	1.000.000 din
30. 5. 1975 predvideno posojilo iz sred. stan. sklada oročenega pri banki za 1. 1975	1.000.000 din
ustvarjena sredstva stanovanjskega sklada od 1. 1. 1976 do 30. 4. 1976	1.050.000 din

32 stanovanj, sestojecih iz dveh sob, bivalne kuhinje, sanitarij in ostalih prituklin s površino približno 51 m².

Predvideni stroški gradnje z zunanjo ureditvijo in priključki znašajo okoli 5.500 din na 1 m² stanovanjske površine, tako da bi znašala cena stanovanja din 280.500 din.

Iz tega sledi, da bo cena za oba bloka znašala 9.000.000 din.

DS je obenem z verifikacijo sklepa za gradnjo stanovanj sprejel tudi načrt strukture financiranja, ki je naslednji:

Stanovanja bomo gradili z lastnimi sredstvi s tem, da nam Ljubljanska banka da garancijo na bodoči priliv sredstev:

Ker nam ta struktura financiranja nakazuje okoli 1.100.000 din viška, bi ta sred-

stva lahko uporabili za nakup 3 ali 4 trosobnih stanovanj v blokih »Isospan« v Radovljici za družine z več člani.

V celoti bomo torej za isti denar pridobili 8 stanovanjskih enot več, kot če bi se odločili za gradnjo blokov tipa A 3 in A 5, kar je vsekakor spričo stanovanjskih potreb bolj smotrno in opravičljivo.

Pihalni orkester DPD »Svoboda« Lesce

V februarju 1975 poteče 20 let, od kar je bila v Lescah ustanovljena godba na pihala. Na ustanovnem zboru je bilo prijavljenih 52 članov zainteresiranih za to zvrst glasbe, število prijaviteljev pa je iz dneva v dan upadalo. Takrat godbi na pihala nekateri niso prerokovali daljšega obstoja. S trdno voljo in vztrajnostjo nekaterih tovarišev so se začetne težave premagale in poleti 1955 so bili nabavljeni prvi instrumenti, ki pa so bili v zelo slabem stanju. Še istega leta je bil za Dan republike v Lescah prvi javni nastop godbe na pihala. Od leta 1955—1958 ni vođena kronika godbe in njena dejavnost ni nikjer zabeležena. Leta 1957 so godbeniki dobili prve uniforme. Godba je večkrat zašla v težave, ki pa so se z dobro voljo in prizadevnostjo godbenikov premagovale.

V nadaljnjem prikazu želimo seznaniti širši krog ljudi o dosedanjem in prihodnjem delu pihalnega orkestra DPD Svoboda Lesce.

Trenutno je na seznamu 36 godbenikov. V »Verigi« jih je zaposlenih 18. Sestav je različen: od upokojencev do osnovnošolcev. Vadimo in nastopamo redno, vaje imamo vsak četrtek od 18. do 20. ure in vsako nedeljo od 9.—12. ure. Če vse vaje in nastope seštejemo pride na vsakega godbenika letno okoli 266 ur porabljenega prostega časa, kar je primerljivo z mesec in pol dela v podjetju. Za primer naj navedem, da je samo v letu 1971 vsak naš godbenik nastopil 37-krat (proslave, koncerti, pogrebi) in 96-krat sodeloval na vajah.

Kot v letu 1971 smo delali naprej in delamo še danes. Pri naših nastopih seveda imamo

20 let godbe na pihala

Jože Avsenik

večkrat težave. Tako na primer pride naročilo (nenadno) za sodelovanje godbe na pogrebu in je treba veliko truda, da se godba zbere, ker godbeniki delajo v raznih podjetjih in na večizmenskem delu. Večkrat se zgodi, da moramo v izredno slabem vremenu nastopati. Tudi prepogosta nastopanja, predvsem ob nedeljah, povzročajo težave. Nedelja popoldne ali kakšna proslava, družina ostane doma. Tudi na Jesenicah (piše »Železar«) imajo slične težave prav zaradi jemanja prostega časa ob nedeljah. Pogosti so primeri, da mora godbenik večkrat na teden, včasih tudi več dni zaporedoma nastopiti, bodisi na pogrebu ali drugod. Najtežje je godbenike zbrati za nastop v lepem vremenu ob sobotah ali nedeljah. Preprost razlog je v tem, da si tudi godbeniki, kot vsi drugi ljudje, želijo počitka in razvedrila skupaj z družinami. Prav zaradi tega so bili tudi primeri, da je godba odpovedala nastop. Godbeniki so čisti amaterji in jih ni mogoče prisiliti k nastopom. Tako piše »Železar«. Pri našem orkestru se podoben primer še ni zgodil, čeprav nastopi iz leta v leto rastejo. Doslej smo vsa naročila in obveznosti 100 % izvršili, zakar gre za hvala celotnemu kolektivu pihalnega orkestra.

Nadalje — če si predsednik, to ni nobena nagrada, ampak obveznost, da zbereš orkester, preceniš situacijo in ukrepaš, da uspešno izvršiš nalogo v danih okoliščinah. Dirigent mora poleg svojega rednega dela skrbeti, da je orkester sposoben za nastop. Veliko znanja in truda mora vložiti, ker le tako se pride do zaželjenega uspeha. Potrebni so skupni napor in dosti žrtvovanja prostega časa, da orkester lahko uspešno deluje.

Problemov še ni konec. Naj še navedem dva glavna: neprimeren prostor in ta večni problem, denar. Prostor v Družbenem centru Lesce uporabljajo vse organizacije in se zgodi, da ta prostor zasedejo drugi — razni seminarji in podobno, zaradi česar smo prikrajšani za redne vaje. To seveda vpliva na moralo in jemlje veselje godbenikom. Izgubljeno se ne da nadoknaditi.

Denarna sredstva za tako dejavnost so minimalna. Instrumenti so izredno dragi, notni material se zelo težko nabavlja ali pa ga enostavno ne dobimo. Doslej smo vse te težave z dobro voljo vseh premagali in jih bomo tudi v bodoče, vendar bi želeli, da bi imeli pri pristojnih forumih več podpore kot doslej, ne pa, da smo odvisni samo od »Verige« in »Murke«. Sredstva za kulturno dejavnost

plačujemo in odvajamo, zato bi bilo prav, da se kraju, kot so Lesce, vrne več denarja in da se prav ta kulturna dejavnost s tem poveča.

Tudi naši načrti in programi so obsežni. Za realizacijo letnih pričakujemo in želimo razumevanje ter podporo pristojnih činiteljev.

Leto 1975 bo za nas godbenike jubilejno leto. Priprave za praznovanje so v polnem teku. Pripravljalni odbor že dela in pripravlja program praznovanja. 20-letno delo želimo dostojno praznovati.

Na koncu še nekaj besed o naših do danes neuresničenih željah. Pripravljeni smo sprejemati in učiti mlade kadre, da ta naša 20-letna tradicija ne bi zamrla. Vsem in vsakomur, seveda resnemu intereso, so pri nas vrata vedno odprta. Vendar se navadno odzivajo vabilu le naši sinovi. Zatorej starši, mladinke in mladinci, pridite in boste videli, da je tudi ta zvrst glasbe zanimiva in dovtetna.

Upravni odbor godbe se najiskrenejše zahvaljuje samoupravnim organom in upravi Tovarne verig Lesce in tudi trgovskemu podjetju »Murka« za vse razumevanje in podporo. Obema kolektivoma želimo še nadaljnjih delovnih uspehov v letu 1975.

Posvetovanje varnostnikov ZPSŽ

Varn. ing. Vitomir Rems

V oktobru je bilo organizirano posvetovanje vseh varnostnikov ZPSŽ. Na tem posvetovanju so bili navzoči tudi predstavniki Republiškega inšpektorata za delo. Obravnavali so predvsem problematiko varstva, ki nastaja v ZPSŽ. Predvsem so veliko govorili o nizki stopnji varnosti z lahko vnetljivimi snovmi. Inšpektor dela dipl. ing. Vlado Drussany je navzoče seznanil z nekaterimi specifičnimi nevarnostmi, ki nastopajo pri nekaterih načinih čiščenja kovinskih izdelkov. Poudaril je, da morajo biti delavci pri vsakem načinu čiščenja poučeni pred vsem o napravi, ki jo uporabljamo za čiščenje, kakšne vire nevarnosti ima ta naprava in kako se shranjujejo sredstva za čiščenje.

Za večjo varnost pri delu

Neдавно je bilo v Tovarni verig Lesce posvetovanje varnostnih inženirjev, ki ga je na iniciativo Višje tehnične varnostne šole iz Zagreba organizirala in izvedla služba varstva pri delu v TVL. Posvetovanja se je udeležilo okoli 30 varnostnih inženirjev iz raznih podjetij in ustanov Slovenije ter predstavniki Višje tehnične varnostne šole iz Zagreba.

Posvet je vodil vodja službe varstva pri delu varnostni inženir Rems, ki je imel tudi predavanje o pravilni uporabi in varnem delu z bremenskiimi verigami, o organizaciji službe varstva pri delu v Verigi in metodah dela te služ-

Pri čiščenju izdelkov z vnetljivimi in eksplozivnimi snovmi se moramo ravnati po Pravilniku o čiščenju kovinskih izdelkov in odredbi o prepovedi iz Ur. lista št. 23/67.

Med drugimi problemi smo se pogovarjali tudi o novem Republiškem zakonu o varstvu pri delu, ki ga je sprejela Skupščina SRS dne 16. 10. 1974 in je izšel v Ur. listu SRS št. 24 dne 25. 10. 1974. Ta zakon začne veljati 30 dni po objavi v Ur. listu in se začne uporabljati po 6 mesecih. Novost in prednost novega zakona o varstvu pri delu je v tem, da je poudarjena večja enotnost posameznih vprašanj in večja usklajenost v jugoslovanskem merilu. Načelo strokovnosti je v novem zakonu še posebej po-

be. Udeleženci so si ogledali tudi film o Verigi.

Po razpravi in izmenjavi mišljenj o nekaterih vprašanjih s področja varnosti pri delu so si udeleženci ogledali obrat težkih verig in staro lužnico v Verigi, popoldne pa so odšli v Kropo, kjer so si ogledali novi obrat za čiščenje žice v tovarni Plamen in Kovski muzej v Kropi.

Ob koncu so pri zaključnih razgovorih ugotovili, da so taka in podobna posvetovanja varnostnih inženirjev koristna, ter se dogovorili o nadaljnjem medsebojnem sodelovanju.

N. B.

udarjeno v vseh branžah. Odgovornost za uresničevanje varstva pri delu je znatno večja, predvidenc so tudi višje kazni. Te pa so določene zato, da bi bilo delo na področju varnosti pri delu v OZD čim bolj strokovno in organizirano. Varnostnim delavcem je novi zakon dosti bolj naklonjen, saj bodo te službe pristojne opravljati tudi razne strokovne zadeve, ki so bile doslej določene le strokovnim zavodom za varstvo pri delu. Načelo nadzora inšpekcije za delo je v novem zakonu močno poudarjeno, saj je zelo pomembno in je v interesu družbe. Inšpekcija dela v prihodnje ne bo kontrolirala samo izvajanja državnih predpisov, temveč tudi izvajanje in uresničevanje samoupravnih aktov s področja varstva pri delu. Da bi se lahko sleherni seznanil z novostmi novega zakona o varnosti pri delu, smo izdali poseben komentar.

Obravnavali smo tudi možnost organizacije elektronske obdelave podatkov s področja varnosti pri delu v okviru SZ. Na sestanku je prevladovalo mnenje, da imajo nekateri podatki, ki jih trenutno zbiramo za polletna in letna poročila, zelo majhno vrednost.

Upamo, da se bo kvaliteta osebnih zaščitnih sredstevboljšala, seveda v korist njihovih uporabnikov. Republiški inšpektor za delo bo uvedel poseben nadzor pri proizvajalcih osebnih zaščitnih sredstev.

O tej problematiki pa bo stekla beseda tudi na enem od prihodnjih posvetovanj decembra 1974 v Železarni na Jesenicah.

Sestankarstvo

Dipl. ing. Melink Gvido

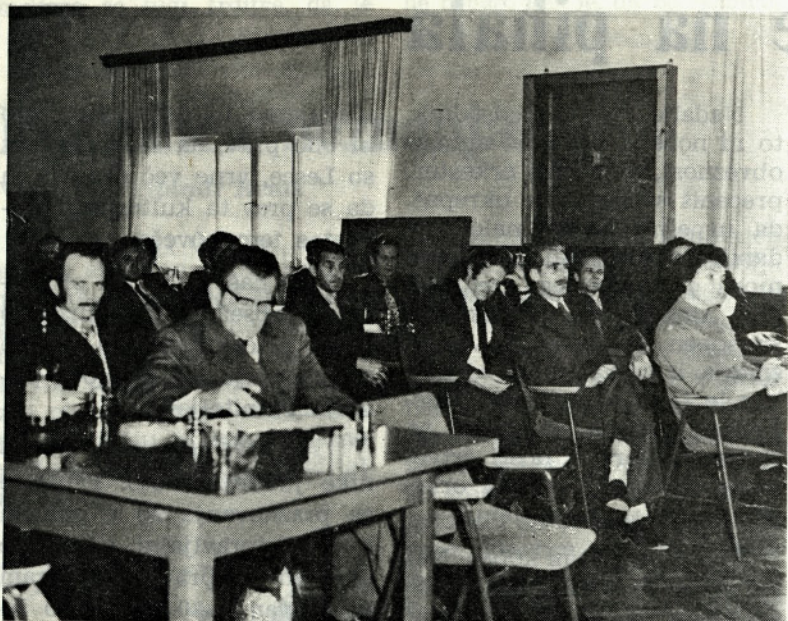
UO je na svoji 9. seji 19. julija 1974 prvič opozoril na poplavo sestankov med delovnim časom, katerih vsebina ni bila obravnavanje proizvodnih nalog. Na tej seji smo zavrnilo vlogo predsednika konference OOS glavnemu direktorju, ki je govorila o tem, da bi se predstavniki sindikata po potrebi sestajali med delovnim časom, in predlagali, da se vsi sestanki političnih organizacij in aktivov vrše v popoldanskem času.

Kljub veliki utemeljenosti in tehtnosti zahtev članov UO, naš sklep je naletel na jalova tla in gluha ušesa. Sklep samoupravnega organa je bil v celoti ignoriran. Sestanki so se nadaljevali, dogajale so se nedopustne stvari, da se je zbralo 40 udeležencev izleta na Češko ob 13. uri v dvorani podjetja zaradi priprav in pojasnil itd.

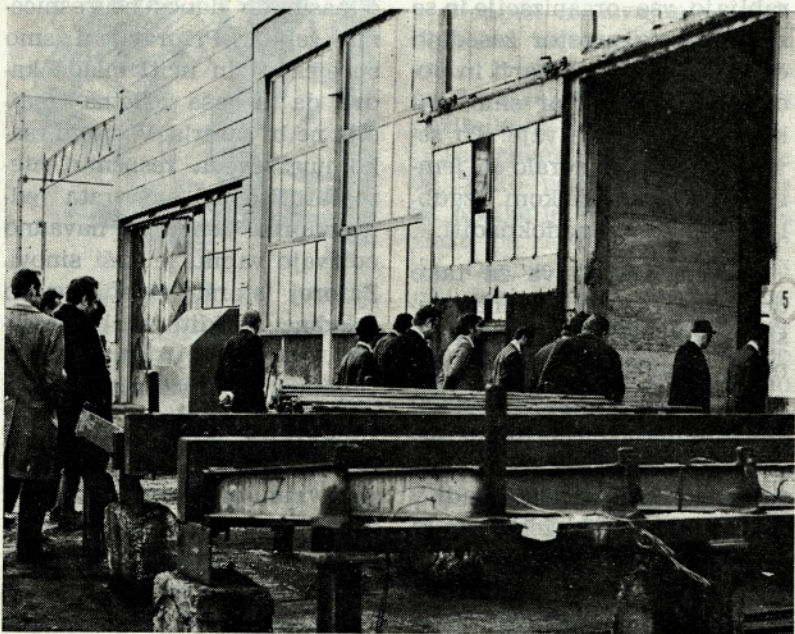
Zavedamo se, da živimo v intenzivnem času ustavnih sprememb, aktivne politične akcije, da so pred nami pomembne odločitve, da se v tej situaciji pojavlja množica problemov in nerešenih vprašanj, o katerih se moramo dogovarjati. Vendar ne smemo pozabiti, da je naša prva naloga skrb za proizvodnjo, produktivnost in izpolnjevanje planskih nalog.

Gospodarska kriza, ki zajema svet, naznanja, da bomo morali tudi v prihodnjem letu krepko zavihati rokave. Že sedaj smo priča naraščajoči nelikvidnosti.

V razvitem svetu (Zah. Nem.) že računajo z močnejšim pojavom brezposelnosti v prihodnjem letu. Ti razlogi opozarjajo na to, da se bomo morali v bodoče obnašati še bolj stabilizacijsko ter s pridnim ustvarjalnim delom maksimalno izkoristiti naš delovni čas, delovne naprave in stroje. Za samoupravno in politično aktivnost pa se bomo sestajali izven delovnega časa in z dobro pripravljenimi konkretnimi kratkimi sestanki — saj nam je tudi prosti čas dragocen, dosegli določen korak naprej tudi v tem smislu.

Posvet varnostnih inženirjev

Ogled obrata težkih verig

Kadrovske vesti

NOVODOŠLI

Spolni sektor:

Tolar Aleksander, Pejič Juro

Komercialni sektor:

Repe Ivanka, Majstorovič Stanko, Zigmund Nada

Proizvodni sektor:

Koren Gordana

Orodjarna:

Marolt Vlado

Vzdrževanje:

Černe Anton, Zupan Ivo, Mulej Alojz, Jenstrle Marjan

Vijakarna:

Ovsenik Franc, Zupan Mirko, Kostič Gvozden, Debeljak Branko, Fejzulović Enver, Sukobljevič Stjepan

Verigarne:

Samac Persa, Čuš Anton, Kuratovič Azra, Paklec, Jože, Rajgelj Marija, Konjevič Nail

Kovačnica:

Cerar Janko, Mulej Drago, Intihar Janez, Kuhar Zvonko, Košir Franc, Šabič Ferid, Arnuš Franc, Kajdiž Jože, Prešeren Ljubo

OTV:

Pongrac Josip, Andrič Andrej, Ignjatovič Stanoje

ODŠLI:

Spolni sektor:

Benič Ermeljanda, Pušnik Franc, Koman Mitja

Komercialni sektor:

Repe Ivanka, Brejc Marjan

Tehnični sektor:

Dobravec Nikolaja, Srna ing. Milan

Finančni sektor:

Razinger Mira

Orodjarna:

Soklič Anton, Pogačar Božidar

Vzdrževanje:

Eržen Gabrijel, Puhar Marjan, Potočnik Jože, Vrečko Ivan

Vijakarna:

Pavlič Filomena, Čufer Marija, Kostič Gvozden, Zupan Mirko, Fejzulović Enver, Konjevič Adem

Verigarne:

Đananović Ibrahim, Frčej Marjan, Novak Stanislav, Murgelj Aleksander, Kosi Stanislav, Trajstarevič Egdija

OTV:

Gurevnin Janez

Kovačnica:

Šegula Iztok, Pogačar Darko, Bregar Pavel, Zelič Ivan, Leban Danijel, Drekonja Drago, Bertancelj Franc

POROČILI SO SE:

Smolej Tonček iz Vzdrževanja
Ambrožič Irena iz Verigarne
Poljak Janko iz Elektro-delavnice
Rems Vito iz remontne delavnice
Dolar Janko iz proizvodnega sektorja

RODILI SO SE:

Kunčič Gabrijelu iz elektro-delavnice — sin Andrej
Novak Jožetu iz konstrukcijske delavnice — sin Boštjan

Dolar Janku iz proizvodnega sektorja — sin Janko
Tetičkovič Francu iz vijakarne — hči Brigita

Markovič Milutinu iz verigarne — hči Vesna

Šmid Antonu iz verigarne — sin Boštjan

Kiler Andreju iz kovačnice — sin Andrej

Zajc Stanetu iz komercialnega sektorja — hči Simona

Muhič Nadi iz verigarne — hči Erika in sin Zvonko

Vukovič ing. Ivu iz tehničnega sektorja — sin Aleš

Lokar Francu iz orodjarne — sin Zoran

Ažman Antonu iz kovačnice — hči Monika

Serajnik Alojziji in Mirku iz kovačnice — sin Primož
Iz kadrovskega oddelka

ZAHVALE

Ob smrti mojega očeta se vsem sodelavcem finančnega sektorja iskreno zahvaljujem za podarjeno cvetje in izrečno sožalje ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Dacar

Vsem sodelavcem iz orodjarne, ki so darovali cvetje in spremljali na zadnji poti pokojnega očeta JOŽETA KECE-LJA, se iskreno zahvaljujem.

Anton Kecelj

Poškodbe pri delu

V septembru, oktobru in novembru se je pripetilo 26 nesreč pri delu.

JALEN MIRO iz verigarne je šofer z viličarjem zadela v nart leve roke.

JESENKO FRANCA iz orodjarne je pri seržiranju utopov zabolelo v hrbtu.

JAZBEC STANKU je spodletel škopec in ga je urezal v desno roko.

BEGUŠ FRANCU iz kovačnice je priletela v vrat odlomljena ročica klina.

VILFAN ZDRAVKU iz kovačnice je glava stroja stisnila palec leve roke.

SMID JANEZU iz kovačnice je stroj stisnil prvi členek kazalca desne roke.

KOŠIR RUDI iz kovačnice si je poškodoval podlaket desne roke.

KRISTANC ANTONU iz OTV je stroj stisnil palec leve roke.

PRETNAR BRANKO iz verigarne si je poškodoval palec desne roke.

RAJER MARIJA iz kovačnice si je pri vpenjanju kavljev poškodovala palec leve roke.

KOSI JANKU iz verigarne se je del ostrega robu na verigi zadržal v prstanec desne roke.

KILER ANDREJU iz kovačnice je okujina padla v desno oko.

URH ANTONU iz OTV je dvizni most viličarja pripel sredinec in prstanec desne roke.

SCHAFFER STOJANU iz vzdrževanja so noži na skobel-

nem stroju poškodovali sredinec in prstanec leve roke.

NAPAST BARTOL iz vzdrževanja je padel in si poškodoval koleno.

VOVK IVANKO iz verigarne je zgrabilo vreteno stroja za rokav desne roke. Pri tem si je poškodovala desno roko.

NERAD MARJAN iz vijakarne si je na stroju poškodoval kazalec leve roke.

VREČKO IVANU iz OTV je kolobar žice zlomil desno nogo.

LUKIČ RAJKU iz vijakarne se je zabodel odrezek v kazalec leve roke, kar je povzročilo zastrupitev prsta.

LJUBIČIČ JAKOVA iz verigarne je zaboj pri transportiranju pritisnil ob kazalec leve roke.

REPE ZDRAVKA iz verigarne je verižni konec udaril na levo sence, pri čemer je dobil okvaro mrežnice.

KOŠIR RUDI iz vzdrževanja si je pri montaži ohišja poškodoval kazalec desne roke.

KRANJC ANICA iz OTV je na poti iz službe padla s kolesa.

REPAJA MILJA iz vijakarne si je pri odstranjevanju vijakov izpod stroja poškodovala kazalec desne roke.

SIMONIČ MARIJA iz galvanike je pri razmaščevalni napravi zaradi prevelike koncentracije trikloretilena dobila močno slabost.

ČUŠ ANTONA iz verigarne je pri ravnanju zaščitnih verig zabolelo v desni strani hrbtenice.

SVD

Zamudniki (oktober - november)

Ambrožič Jurij	vzdrževanje	30 min.
Beravs Brane	vzdrževanje	40 min., 35 min., 1 ura 10 min.
Bertoncelj Marjan	vzdrževanje	45 min.
Bole Primož	tehnični sektor	25 min.
Bobič Janez	vzdrževanje	35 min.
Boškovski Dragan	verigarne	6 min.
Božiček Ivan	vzdrževanje	55 min., 1 ura
Frčej Silvo	vzdrževanje	55 min., 50 min., 1 ura, 1 ura
Gros Majda	komercialni sektor	10 min., 12 min., 30 din., 30 min.
Ignjatovič Stanoje	OTV	12 min.
Janša Marinka	splošni sektor	10 min.
Jerman Stane	verigarne	50 min.
Jelenc Dušan	vzdrževanje	1 ura
Kajdič Zdravko	vzdrževanje	1 ura
Kavčič Branka	komercialni sektor	10 min.
Koblar Lidija	kovačnica	30 min.
Kokalj Janez	vajenec	1 ura, 1 ura
Kralj Janko	priprava dela	25 min.
Malej Marija	finančni sektor	45 min., 10 min.
Marolt Franc	vzdrževanje	1 ura
Ovčak Franc	OTV	55 min.
Piber Leopold	tehnični sektor	50 min., 55 min.
Pirc Rado	vzdrževanje	30 min.
Prašček Julijana	verigarne	20 min.
Pogačnik Marko	OTV	7 min.
Ražen Vasilij	vzdrževanje	1 ura
Stipetič Gordana	verigarne	25 min.
Schaffere Stojan	vzdrževanje	3 ure
Pergar Ivan	verigarne	10 min.
Smit Vitoslav	tehnični sektor	50 min.
Veren Stanko	vzdrževanje	1 ura
Vovčak Franc	OTV	10 min.
Zupan Andrej	vijakarne	55 min.
Zajc Stane	komercialni sektor	30 min.
Dolinar Anton	vzdrževanje	2 uri

iz kadrovskega oddelka

Srečanje borcev TVL

Ob prazniku republike je sindikalna organizacija skupaj z vodstvom podjetja organizirala sprejem za borce, ki delajo v Verigi. Sprejem je bil v Družbenem centru Lesce. Po običajnih nagovorih ob priliki takih sprejemov s poudarkom na doprinosu borcev k zmagi delavskega razreda nad fašizmom, na sodelovanju borcev v povojni izgradnji naše domovine in razvoju samoupravljanja, je bil izveden dobro pripravljen kulturni program. Sodelovali so moški pevski zbor iz Zasipa, ki je zapel nekaj borbenih in partizanskih pesmi, gojenci glasbene šole Radovljica z glasbenim programom in učenci osnovne šole Lesce z recitacijami.

Borcem so razdelili skromna knjižna darila, nato pa je sledila skupna večerja in prosta zabava.

To je bilo pravzaprav prvo srečanje borcev, morda veliko

prepozno, saj jih je vedno srečanj moralo biti več. Moranja. Škoda je, da se tega srečanja ni udeležilo več borcev. Splošno mnenje borcev pa je, da bi takih in podobnih

srečanj moralo biti več. Moranja. Škoda je, da se tega srečanja ni udeležilo več borcev. Splošno mnenje borcev pa je, da bi takih in podobnih

N. B.

Upokojitve

PUŠNIK FRANC, rojen 20. 11. 1917 — vodja pomožne službe v splošnem sektorju. V podjetju je bil zaposlen od 6. 11. 1951. Tov. Pušnik je bil starostno upokojen 30. 9. 1974.

DOBRAVEC NIKOLAJA, rojena 21. 11. 1926 — administrator I v tehničnem sektorju. V podjetju je bila zaposlena od 1. 9. 1954. Tov. Dobravec je bila 12. 11. 1974 invalidsko upokojena.

TRAJSTAREVIČ EGIDIJA, rojena 6. 9. 1928 — ročna varilka II v verigarni. Tov. Trajstarevičeva je bila zaposlena v podjetju od 19. 5. 1966. Dne 25. 11. 1974 je bila invalidsko upokojena.

LEBAN DANIJEL, rojen 27. 8. 1921 — skladiščnik orodja v kovačnici. V podjetju je bil zaposlen več kot 22 let in bil 30. 11. 1974 invalidsko upokojen.

URŠIČ ANICA, rojena 17. 9. 1931 — administrator II v vijakarni. Tov. Uršičeva je prišla v podjetje 17. 5. 1949 in ostala do invalidske upokojitve.

Upokojenim delovnim tovarišem se za dolgoletni delovni prispevek zahvaljujemo in jim želimo še mnogo zdravja v zaslužnem pokoju.

Iz kadrovskega oddelka

ZAHVALE

Ob boleči izgubi moje mame se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem verigarne za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Dušanka Pergar

Ob boleči izgubi mojega očeta se najlepše zahvaljujem sodelavcem iz verigarne za izrečeno sožalje in venec.

Francka Kristan

Preizkusite svoje znanje

Postavljamo vam pet vprašanj iz različnih področij. K vsakemu vprašanju smo dali tri odgovore pod a), b) in c). Seveda je samo eden odgovor pravi.

Brez pripomočkov, knjig in posvetovanja z drugimi takoj obkrožite odgovore, za katere menite, da so pravilni. Šele potem poiščite nekje v tej številki glasila pravilne odgovore. Če ste pravilno odgovorili na vseh pet vprašanj, potem je vaša splošna razgledanost kar dobra.

1. Atlas z malo začetnico je knjiga zemljevidov, z veliko začetnico pa gorovje v Afriki, ki v najvišjem Topkanu doseže višino 4.165 m. V kateri afriški državi je to gorovje?

- a) Alžir
- b) Južno afriška unija
- c) Maroko

2. Kateri slovenski pisatelj je takole opisal svoje rojstvo: »Rodil sem se v Gospodovem letu 1864 na dan 1864 na dan sv. Izidorja, oče je bil Polikarp, lastnik dveh kmetij, mati pa je bila Barbara Khallainin, hči kmetovalca Volfa Wolffinga.«

- a) Oton Zupančič
- b) Ivan Tavčar
- c) Fran Seleški Finžgar

3. Zdi se mi, da za človeka ni pomembnejše stvari pod soncem, kot je njegovo telo. Spremlja nas skozi celo življenje, vendar je preteklo več tisočletij, preden je človek odkril, kaj več o svojem organizmu. Prvi starodavni modrijan, ki je napovedal boj praznoverju, je bil Grk, ki je živel v 5. stoletju pred našim štetjem. Kdo je bil to?

- a) Aristoteles
- b) Hipokrat
- c) Fabrikus

4. Na Kitajskem so nekoč poleg cesarja vodili državo tisočletja uradniki, ki so bili posebej privilegirani sloj ljudi. Kako so se ti imenovali?

- a) samuraji
- b) sekretarji
- c) mandarin

5. Košarka je pri nas eden od najbolj popularnih kolektivnih športnih iger. Na svetovnem prvenstvu v košarki leta 1970 v Ljubljani so naši košarkarji premagali Američane in s tem osvojili prvo mesto in prvič uradno postali svetovni prvaki. S kakšnim rezultatom so zmagali?

- a) 70:63
- b) 80:73
- c) 90:83

Vzpon na Kangbačen (7902 m)

Zvone Andrejčič

Bazni tabor v podnožju Kangbačena (7.902 m)

ČAS PRIJAV IN ODHODOV

Peta JAHO je krenila na pot 4. avgusta z železniške postaje Ljubljana. Ko smo se poslovili od svojcev, prijateljev in predstavnikov PZS in je vlak že sopihal proti našemu prvemu vmesnemu cilju, Rimu, so nam obrazi sijali od zadovoljstva. Globoko v sebi pa smo vendar čutili vznemirjenje, kajti pred nami je bila vrhunska alpinistična dogodivščina, polna neznank in pasti. V trenutku, ko je vlak potegnil s perona, smo se zavedali, da gre tokrat zares, to niso več sanje. Bližamo se Himalaji.

Za nami so več kot polletne organizacijske priprave, zbiranje hrane in opreme, številni zdravniški pregledi, cepjenja in testi ter naporni kondicijski treningi.

Sedaj je bilo vse to pozabljeno in pred nami so bile nove naloge. Odpravo je sestavljalo 12 trenutno najboljših jugoslovanskih alpinistov, dva zdravnika, snemavec in novinar. Vodil jo je še pred nekaj leti eden naših najboljših alpinistov — Tone Škarja.

Značilnost himalajske odprave je med drugim v tem, da poteka v treh etapah: dolgotrajen pristop pod vznožje gora, reprezentativen vzpon na vrh in povratek v civilizacijo. Vsako obdobje celotnega vzpona zahteva približno mesec dni.

OD RIMA DO OSRČJA HIMALAJE

V Rimu smo se iz železniških »prekvalificirali« v letalske potnike. Z orjaškim »boeingom 747« ali z bolj zvonenim imenom »palača neba« letalske družbe »Air India«, smo poleteli na dolgo pot proti Indiji. Naš cilj je bil Bombay. Toda zgodilo se je nekaj nepredvidenega. Zaradi okvare enega izmed motorjev nam je pilot mirno sporočil, da bomo namesto v Bombayu najprej pristali v Bejrutu, glavnem mestu Libanona. Čez tri dni smo res pristali v Bombayu, od tu pa takoj naprej v Kalkuto. Iz tega ogromnega konglomerata človeških usod smo z vlakom prečkali vzhodno Indijo proti severu do indijsko-nepalske meje. Od tu dalje smo se mi in oprema prepegljali s kamioni približno 80 km do majhnega mesta Dharan v vzhodni Indiji. Cesta se je tu končala, naprej je bilo treba in mogoče le peš. Med nami in našim vrhom je bilo še približno 200 km zračne črte. Najeli smo 280 nosačev, ki so na svojih plečih nosili skupaj skoraj 7 ton opreme ali vsak 30 in tudi več kg. Priključile so se nam tudi šerpe, enajst po številu, kot enakovredni člani naše ekspedicije.

20. avgusta je naša karavana krenila na 20 dni dolgo pot do baznega taborišča; smer je potekala 19 dni proti severu,

dvajsetega dne pa smo zavili na vzhod.

Glavna zanimivost oziroma posebna značilnost, ki nas je najprej zbadla v oči, je bila neverjetna moč in vzdržljivost nepalskih nosačev. Za nas naj bi nosili težo po 30 kg, zvedeli pa smo, da zase nosijo tudi čez 70 kg. Ti bos domačini, oblečeni v revne cunje, vitke postave in jeklenih nog, so nam zapustili neizbrisen vtis. Vzrok njihove vzdržljivosti je verjetno v skromnem in trdem življenju, kajti živijo v krajih, kjer je edino prevozno in tovarno sredstvo človek. Pravijo, da se pri njih rodi otrok že s košem na glavi.

Naslednja značilnost pa so vsekakor terasasta pobočja riževih polj. Pogled na ta polja je nekaj enkratnega, kot bi bila vsa pobočja eno samo neskončno stopnišče. Na hribovitem terenu, kjer skoraj ni ravnega prostora, Nepalci že stoletja gradijo in obdelujejo, tako rekoč z golimi rokami terasasta polja, s čimer so praktično spremenili svojo deželo v eno samo veliko riževno polje.

Naš pristop je potekal v zelo neugodnih vremenskih razmerah, kajti hodili smo še v času monsuma ali deževnega obdobja, ki naj bi se sicer končalo ob prihodu v bazno taborišče. Vseh dvajset dni smo bili mokri, nekajkrat pa so nas napadle tudi pijavke, kot vžigalice velike živalce, ki živijo le v vlagi, sesajo pa tako živalsko kot tudi človeško kri.

Po 17 dneh hoje smo prišli v majhno hribovsko vasico Ghunze na višini 3300 m, naseljeno s prebivalci tibetanskega porekla. Tukaj smo prvič občutili, da smo v Himalaji. Spremenilo se je okolje, podnebje, spremenili so se ljudje in prvič smo zagledali himalajske krave, imenovane »jaki« (edn. jak), ki so bile od tu dalje naši glavni nosači.

8. septembra popoldne smo postavili bazno taborišče na ledeniku Ramtang v višini 5000 m. Deževje oz. na tej višini že sneženje se je iztekalo. Nad nami se je dvigal Kangbačen, 7902 m visok vrh, naš cilj.

VZPON NA VRH

Način vzpona na himalajski vrh se precej razlikuje od vzponov v ostalih gorstvih. Zaradi izjemne višine, hudega mraza, ogromnih razdalj globokega snega se mora napredovati postopoma, potrebna je prava vojaška taktika.

Najprej je treba postaviti višinske tabore (šotore) v primernih medsebojnih razdaljah in po možnosti na mestih čimbolj varnih pred plazovi. Opremiti jih je treba z neobhodno in zadostno količino hrane in ostale opreme. Tako je omogočeno postopno napredovanje v premagovanju višin. Hodili smo v skupinah treh ali štirih članov s prav toliko šerpami. Medtem ko so nekateri opravljali naloge na terenu, so ostali počivali v bazi in obratno. Nenehno smo se

menjavali, hodili vedno više v gorsko strmino in sestopali. Tako je obenem potekala tudi naša aklimatizacija, t. j. prilagajanje organizma posebnim višinskim razmeram. Do vrha smo postavili pet taborov, zadnji je stal v višini 7450 m.

Naš vrh, Kangbačen, se nahaja kot samostojna gora v skupini Kangčendzonge (8547 m), tretjega najvišjega vrha sveta. Že pred 2 svetovno vojno so Kangbačen nekajkrat poskušali osvojiti Švicarji in Nemci. Po vojni je vladalo precej časa zatišje, kajti bolj zanimivi so bili višji vrhovi.

Leta 1965 pride pod goro II. JAHO, ki se sicer ne povzpne na vrh, odkrije pa prehod in pot, ki jo pripelje na višino 7700 m. Nato sta se zvrstili še dve jugoslovanski himalajski odpravi, katerih namen je bil zavojevati Kangbačen, da bi zaključili začeto delo, toda žal pri nepalskih oblasteh nista uspeli dobiti dovoljenja za vzpon. Dobili pa sta ga dve tuji ekspediciji: japonska, ki si je izbrala drugo smer vzpona kot naša, pri tem pa ni bila uspešna; in poljska odprava, ki je v začetku prav tako sledila japonski smeri, a ker so uvideli, da je neprimerena, so poskusili po naši in uspeli. Bili so prvi na vrhu. Prav zaradi tega je bil naš cilj, spraviti čimveč članov na vrh, vsekakor več kot Poljaki (štirje člani). Za tak uspeh pa je potrebno imeti močno in izenačeno ekipo, dobro opremljeno, zdravo, predvsem pa z veliko željo do uspeha. In vsega tega nam ni manjkalo. Organizacija mora biti brezhibna, najbolj pomembna pa je aklimatizacija članov, za to smo veliko hodili gor in dol, naši višinski diagrami so bili skoraj idealni. Vsem tem okoliščinam se moramo zahvaliti, da je naša zastava že po treh tednih zaplapolala na vrhu, to je v času, ki je normalno potreben sicer samo za aklima-

tiziranje. Globoko smo si oddahnili. Ta dan je bil praznik za nas vse, odslej je šlo samo še za prestiž.

Do vrha je bila dolga in naporna pot in seveda tudi nevarna. Pregaziti je bilo treba kilometre globokega snega, napeti na stotine metrov fiksnih vrvi in lestev, prenašati mrzle noči in jutra, močno višinsko sonce, meglo in snežne meteže, medtem ko so se nad nami kot Damoklejev meč bohotili in viseli ledeni seraki in skrivnostni snežni plazovi. Moram priznati, da smo nekajkrat imeli precej sreče, vendar je v alpinizmu vedno tako, da imajo pri uspehu ali neuspehu svoj delež tudi srečna ali nesrečna naključja.

Na vrh sem se povzpел v zadnji skupini. Tu so bili še Tone Trobevšek in snemavec Rado Riedl ter šerpi Nima in Pemba. Vzpon je na kratko potekal takole:

Prvi dan smo prišli do tabora 1 (5700 m), naslednji dan do tabora 3 (6550 m), tretji dan do tabora 4 (7200 m), četrty dan do tabora 5 (7450 m) in peti dan vzpon na vrh. V zadnjem taboru je šerpa Pemba odstopil od nadaljnega vzpona in tako smo ostali štirje. 6. oktobra ob 16.30 smo stali na Kangbačenu. Pred nami so enak občutek zmaganosti doživeli še Stane Belak, Roman Robas, Peter Ščetinin, Janez Dovžan, Franc Jeromen in Marjan Manfreda. Za veselje sploh ni bilo časa, svojih vtisov in občutkov bi s še tako veliko izrazno močjo ne mogli popisati. Imeli smo obenem tudi preveč dela s slikanjem in s kamero, treba je bilo paziti, da z ozkega grebena nismo zdrsnili v prepad, bili smo preveč utrujeni, mraz, veter in bližajoča se noč ter grozljive črne megle, ki so se nam bližale, vse to nas je že čez petnajst minut prepodilo z vrha. Zavedali smo se, da smo dosegli nekaj izjemno po-

Zvone Andrejčič na vrhu Kangbačena

membnega. Naša prva in edina misel pa je bila v tem trenutku — čimprej čim nižje.

Kmalu nas je zajela noč, začelo je snežiti. Vložki v baterijah so bili vlažni, tako nam te svetilke niso bile več v pomoč. Počasi smo sestopali po strmem, klozastem pobočju. Skoraj smo že dosegli tabor 5, ko se je zgodila nesreča. Šerpa Nima je na trdem snegu zdrsnil in s precejšnjo hitrostjo izginil v globino. Bili smo pretreseni. Nekaj časa se nismo premaknili z mesta, še vedno nismo vedeli, ali je vse to res ali le sanjamo. Toda Nime ni bilo več med nami. Začeli smo klicati, a je bilo vse brez uspeha. Sestopili smo naprej proti šotoru, ko sem opazil v snegu črno piko. Spustil sem se do nje. Bil je Nima. Ustavil se je v snežni luknji, z obrazom obrnjenim v sneg je nepremično slonel na pobočju. Stresel sem ga. Predramil se je. Bil je živ in nepoškodovan, vendar zelo prestrašen. Ko sem mu pomagal do šotoru, se je zjokal in govoril, da ima rad življenje. Razumeli smo ga in mu pritrjevali. Ljudje smo pač povsod enaki, ne glede na barvo kože in poreklo, posebno še alpinisti. Počasi se je umiril in zaspal.

Naslednje jutro smo se morali dobesedno prisiliti, da smo se spravili iz šotoru. Bili smo utrujeni, noge nas niso več ubogale, mraz je pritiskal. Preden smo bili pripravljeni za odhod, sta minili dve uri. Poslovali smo se od malega šotorčka, ki bo sčasoma postal del gore, verjetno pa bodo že viharji in sneg kmalu opravili svoje.

Naša pot je vodila samo še navzdol, z mislimi smo bili doma. Velika pustolovščina se je iztekala. Kangbačen je v naših srcih postal jugoslovanski vrh.

ŠPORT
Branko Humar

Nogomet

Čeprav je minilo že nekaj časa, odkar je bil zaključen jesenski del nogometnega prvenstva v Gorenjskih ligah in že prihajajo v ospredje športnih dogodkov tekmovanja smučarjev, je morda vseeno prav, da pogledamo malo nazaj v končano tekmovanje, kjer tekmuje naš domači klub Lesce.

Jesenski del prvenstva je bil za Leščane vse prej kot uspešen, saj jim že dolgo ni tako trda predla kot tokrat, ko so vsa njihova moštva običajna na dnu lestvice.

Vzrokov za neuspeh je več, eden poglavitnih pa je prav gotovo menjava generacij in odhod nekaterih igralcev iz kluba. Poleg tega pa je treba pripomniti, da je moštvo (in to zlasti prvo moštvo) spremljala večkrat smola, da so že dobljeno tekmo izgubili in pd. Prvo člansko moštvo je bilo v enajstih tekmah zmagalo samo dvakrat, v dveh srečanjih so igrali neodločeno, sedem tekem pa so izgubili. Prav z visoko zmago v zadnjem kolu so se odlepili od zadnjega mesta in pristali na predzadnjem.

Ni pravega naslova in ga ni!

Moraš nekaj napisati, pa ne veš kaj. Potem veš, o čem bi pisal, pa ni in ni pravega naslova. Ker vem, da je novoletna številka nekaj posebnega, mora biti tudi naslov TRIGLAV-UMPH-alen. Ker nisem profesionalca, ampak AMATER v pisanju člankov za časopise, imam še z naslovom težave, kaj šele s člankom samim. Iz izkušnje tudi vem, da je tuja roba vedno bolj cenjena kot domača, zato bi tudi naslov moral zveneti učeno in tuje in »vžgalo bi«.

Da me ne bo kdo prijel za besedo, naj navedem primer. TRIGLAV — MONTBLANC, za kateri naslov bi se odločili, jasno, da bi se odločili za MONTBLANC, ki ga pozna cel svet, Triglav pa le Gorenjci.

Naslov »S snežno verigo BENZO prvi čez ARKTIKO« bi bil atraktiven kot le kaj, samo tematika bi bila enostranska in sporna. Čisto gotovo bi se našel nekdo in vprašal: »Zakaj hvališ samo verigarino, saj smo pomagali tudi mi, in mi, pa mi in ti tudi«. Mamice bi se razburjale: »Dokler bo ob sobotah vrtec zaprt, bo naš doma otroke čuval, ne pa na izlet čez Arktiko hodil«. Varnostnik, ki vsem delavcem in delavkam TVL v letu 1975 želi čim manj nesreč, bi prej ko ne našel sindikalno samopravnega argumenta, da bi to super ZXX potovanje prepredil. Torej s tem naslovom ni nič, omenil sem le vsa imena naših srečnih verig, po katerih je letos tako povpraševanje, da jih ne moremo in ne moremo narediti v zadostnih količinah.

V naslovu »Vzdihovanje, škripanje z zobmi in solze« bi mogoče kdo pričakoval opis sadistično seksualne zgodbe. Naj priznam, da sem na tem

področju čisti zakonski AMATEUR in o tem raje ne bi pisal. Pomislite, ni dolgo, ko je nekdo v tem žanru napisal samo en verz in že mu je »žena« dala zahtevo za spremembo dela. »Mož« je njeni zahtevi ugodil in ji dejal, da je na mesto »žene« lahko samo »gospodinja«. Ker ji ta zamenjava ni bila po godu, je še »godla in godla«, zato je napisal še en verz, takrat pa so začele kar deževati zahteve za »vločitev«. Pomislite, zahteve so bile celo pismene. Ker je bilo »možu« že vsega dovolj, je njeni zahtevi ugodil. Takrat pa je s solzami v očeh začela letati okrog vse »žlahte« s prošnjo, naj prepričajo »moža«, da jo vzame nazaj v hišo. No »mož« se je omeščal in vzel skesano »ženo« nazaj v »hišo«. Saj se razume: Dobra žena in gospodinja je srce družine. Revica pa je že tudi v letih in tudi socialno ogrožena. No, konec zgodbe je bil srečen in spet je vse po starem. Ve mle, da je »soseska« zaradi takega ravnanja »žene« z »možem«, »ženi« dala črno piko, »možu« pa očita nemoški nastop.

Vidite zaradi takih dram o seksualnosti ne pišem. Končno pa tudi ne sodi v naš časopis. Če pa pod ta naslov napišem, da žica in zamaški ore ali cocacole (zaradi razkuhanje barve ni identificirano) ne sodijo s hrano vred med zobe, pa upam, da mi ne bo nihče zameril. Priznali boste, da ni nič kaj prijetno, če namesto mesa med zobmi začutiš jeklo. Kuharice, glavo pokonci, priznajte spodrslijček in vse bo spet dobro, dokler spet ne bo komu zaškripalo med zobmi, pa naj si bo to med mlečnimi, modrostnimi ali družbenimi, vseh je škoda, ko je pa popravilo tako strašansko drago in nič kaj prijetno.

Če bi dal članku naslov »Dedek Mraz, usmili se nas!«, bi se smejali, marsikdo pa bi dejal »Fronu gre na otročje«. Če sem uganil, moram vašo misel potrditi, ker, ko pišem tovrstne članke, imam včasih občutek, da se izpostavljam kot otrok pred osjim grezdom, ko dreza vanj. Ko pa se spominim, da so me vedno učili: »Govori resnico in ne boš kaznovan«, pa že značnem premišljevat s svinčnikom po papirju.

Saj na koncu koncev naslov »Dedek Mraz, usmili se nas« niti ni tako slab in zgrešen. Ko sem zadnje dni hodil po tovarni in se pogovarjal o obratovodji in vodji posameznih služb, so vsi zamišljeno pogledovali, eni v tla, drugi skozi okno, v strop in globoko zajemali sapo in da ne rečem — tarnali. Takrat mi je vedno prišel na misel delavni naslov »Dedek Mraz...«

Tovariši vodje obratov, oddelkov, služb nimajo, bi rekel, visokoletečih želja, ampak čisto vsakdanje, delovne, službene, z manjšimi izjemami pa so takele:

— Boljša preskrba z reprodukcijskim materialom, nadomestnimi deli, embalažo in pomožnim materialom.

— Boljša oskrba z orodjem, kvalitetnejše orodje.

— Boljša organizacija dela v obratu in nasploh v tovarni.

— Večja disciplina od kleti do podstrešja.

— Manj sestankov in več dela.

— Manj laži, natolcevanja in hinavščine.

— Manj zamujanja rokov dobave.

— Manj neizpolnjenih obljub.

— Več spoštovanja pravice — resnice.

— Manj »padalskih« akcij.

— Napake iz leta 1974 naj se ne ponavljajo v letu 1975.

— Želimo boljše plače. Ne! Te želje pa od vodij ni nihče omenil.

Zanimivo, mar ne.

Še in še so mi povedali obratovodje in vodje oddelkov ter služb, bilo je še veliko želja in nasvetov, pa vseh iz objektivnih razlogov ne morem napisati, ker se včasih zgodi, da tudi papir vsega ne prenese.

Boljša preskrba z reprodukcijskim materialom je bila želja vseh vodij obratov. Nekdo mi je namignil, da bi ta problem najlažje in eksaktno rešili, če ustanovimo še sedmi TOZD, in sicer valjarno žice in profilov. Mislim, da ideja ni slaba. Konkurence ne bi delali, saj smo v združenju SZ.

Spomnil sem se, da me je starejši delavec prosil, naj mu razložim mnašo štampiljko. Privolil sem in povedal takole: »Slovenske železarne — TOVARNA VERIG LESCE s popolno odgovornostjo proti tretjim osebam.«

Kegljanje 74

Brane Beravs

V naši tovarni obstaja v okviru mladinske organizacije tudi kegljaški klub (KK). Vodstvo mladinskega KK je pripravilo za letos program medobratnega tekmovanja v kegljanju na asfaltu za prehodni pokal, za katerega se je potegovalo šest ekip v treh tekmovalnih kolih. Pokal osvoji ekipa, ki doseže najboljši skupni rezultat vseh treh kol, v trajno last pa ga dobi tista ekipa, ki ga trikrat zaporedoma osvoji kot prehodnega.

Letos smo izvedli tri kola tega tekmovanja, vsa na kegljišču hotela Jelovica na Bledu (30. 4. prvo kolo, 4. 8. drugo, in 15. 9. 1974 tretje). Moško ekipo so sestavljali 4 tekmovalci in žensko 2 tekmovalki.

Moški in ženske so tekmovali v disciplini 2 × 25 lučajev. Rezultati letos izvedenih tekmovanj iz vseh treh kol pa so:

Moški: 1. OTV 2238 podrtih kegljev, 2. tehnični sektor 1918, 3. strokovne službe 1740, 4. verigarina 1599, 5. vijakarna 1240 in 6. kovačnica 959 podrtih kegljev.

Ženske: 1. vijakarna 323, 2. verigarina 118 in 3. kovačnica 94 podrtih kegljev.

V letu 1975 nameravamo izvesti tekmovanje dvakrat po tri kola tako, da bo dana možnost že prihodnje leto osvojiti prehodni pokal v trajno last.

Za tekmovanje v okviru Slovenskih železarn, ki je bilo na Jesenicah 21. 10. 1974, je

»Aja! A tako, viš hudiča, tega pa nise mvedel!« je modroval delavec. »To se prav,« je nadaljeval, »da kadar pr' nas zaradi pomanjkanja materiala stroji stoje, s popolno odgovornostjo za to odgovarjajo Združene slovenske železarne, ki ta material delajo?« Ne, dragi tovariš, v zmoti si, moram poudariti, da s popolno odgovornostjo odgovarja za pomanjkanje materiala le Tovarna verig Lesce, Slovenske železarne pa z neomejeno solidarnostno odgovornostjo jamčijo, da bodo v prvi vrsti skrbele za... Misli nisem mogel dokončati, ker je delavec s prekritimi rokami naredil pomenljivo kretnjo in odšel, ne da bi me še naprej poslušal.

Naslov »Dedek Mraz, usmili se nas« tudi ni dober, ker pa je tradicija, da nas dedek Mraz obišče vsako leto, nas bo gotovo tudi letos in tako je tudi prav. Vsakomur bo kaj prinesel. Nekaterim šoferjem viličarjev npr. igračke, da se bodo igrali z viličarji. Nekaterim delavcem in delavkam darila in pohvale za vestno delo. Kontrolorjem (nekaterim) pohvalo, drugim grajo za znane in manj znane »propustke«. Vsem skupaj pa bo prinesel lep in nov počitniški dom, da se bomo lahko odpočili in pozabili na tegobe, težave in nevšečnosti, ki se pač neizogibno preko vsega leta nabirajo.

Na koncu članka, za katerega naslova ni in ga ni, želim vsem prizadetim in neprizadetim vso srečo v letu 1975.

Frona

bila sestava ekipe za Verigo poverjena mladinskemu KK. Leto je sicer sestavil ustrezno ekipo iz mlajših in starejših kegljačev (6-članska), ki je nastopila v borbenih igrah in se plasirala žal na zadnje VII. mesto. Vzrok za tako slab plasma je v tem, da vse do nastopa nismo vedeli, v kakšni disciplini se bo tekmovalo. Ekipa je v sestavi, kakršna je bila, nastopila brez predhodnega treninga. Za to disciplino (borbene igre) je posebno važna uigranost celotne ekipe. Vsekakor je to za nas dober pouk za bodoče priprave. Prvo mesto na tem tekmovanju je dosegla ekipa domačinov — Železarna Jesenice z 985 podrtimi keglji, naša ekipa kot zadnja pa je podrla 633 kegljev.

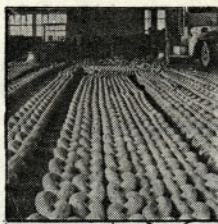
Tekmovale so tudi ženske v disciplini 4 × 25 lučajev, kjer pa mi nismo bili zastopani.

Dne 22. novembra je naša mladinska ekipa na četverboju, ki ga je organiziral TK ZSMS Železarne Jesenice, osvojila prvo mesto za pokal. To je bil prvi vidni uspeh za naš mladinski KK.

Vodstvo mladinskega KK vabi še vse ostale mlade delavce na organizirane treninge vsak ponedeljek na kegljišču doma upokojencev v Radovljici in vsak četrtek na kegljišču KK Bled (Rikli).

Želimo k sodelovanju v tej panogi pritegniti čim več mladih delavcev.

**PROGRAM KINA
RADOVLJICA ZA ČAS
OD 16. 12. 1974
DO 9. 2. 1975**

KARATE — JEKLENI MLA-DENIČ, hongkongški barvni film, 16. 12. in 19. 12. ob 20. uri, 22. 12. ob 16. uri

V MILANU UBIJAJO V SOBO-TO, italijanski barvni kriminalni film, 17. 12. in 22. 12. ob 20. uri, 21. 12. ob 18. uri

SLAUGHTERJEV VELIKI BOJ, ameriški barvni pustolovski film, 18. 12. in 21. 12. ob 20. uri, 22. 12. ob 18. uri

VELIKI DVOBOJ, ameriški barvni vestern film, 23. 12. in 27. 12. ob 20. uri, 29. 12. ob 18. uri

UŽIČKA REPUBLIKA, jugosl. barvni vojni film, 24. 12. in 28. 12. ob 20. uri, 25. 12. ob 17. uri, 29. 12. ob 15. uri

ŠAMPION RODEA, ameriški barvni pustolovski film, 25. 12. in 29. 12. ob 20. uri, 26. 12. ob 18. uri

STREŠNIK, ŽENE IN SEKS, danski barvni zabavni film, 26. 12. ob 20. uri, 28. 12. ob 18. uri

PA SLEDI IZGUBLJENE ŽE-NE, zahodnonemški barvni kriminalni film, 30. 12. in 5. 1. ob 20. uri, 1. 1. ob 16. uri

LJUBIMEC VELIKEGA STI-LA, ameriški barvni zabavni film, 31. 12. ob 20. uri, 1. 1. ob 18. uri, 2. 1. ob 16. uri

BOKAČO DEKAMERON, ameriško-italijanski zabavni film 1. 1. in 4. 1. ob 20. uri, 2. 1. ob 18. uri

DETEKTIV V HARLEMU, am. barvni kriminalni film, 2. 1. ob 20. uri, 3. 1. in 5. 1. ob 18. uri

MAŠČEVANJE PREVARANE-GA MOŽA, italijanski barvni zabavni film, 3. 1. ob 20. uri, 4. 1. ob 18. uri, 5. 1. ob 16. uri

TUDI ANGELI LJUBIJO GRAH, italijanski barvni zabavni film, 6. 1. in 9. 1. ob 20. uri, 12. 1. ob 18. uri

TARZANOV BOJ ZA ŽIVLJE-NJE, ameriški barvni pustolovski film, 7. 1. in 11. 1. ob 20. uri, 12. 1. ob 16. uri

PREHOD PREKO HUDIČE-VEGA KLANCA, italijanski barvni pustolovski film, 8. 1. in 12. 1. ob 20. uri, 11. 1. ob 18. uri

MOJE PESMI, MOJE SANJE, amer. barvni glasbeni film, 13. 1. in 18. 1. ob 20. uri, 19. 1. ob 15. uri

SKRIVNOST PARIŠKEGA PODZEMLJA, franc. barvni zabavni film, 14. 1. in 16. 1. ob 20. uri, 19. 1. ob 18. uri

JANE EYRE — SIROTA IZ LOVUDA, angleški barvni film, 15. 1. in 19. 1. ob 20. uri, 18. 1. ob 18. uri

ŠTIRJE KOMANDOSI ZA NORVEŠKO, angleški barvni vojni film, 17. 1. ob 20. uri

NJIH ŠTIRINAJST, ameriški barvni film, 20. 1. in 23. 1. ob 20. uri, 26. 1. ob 18. uri

IMENOVALI SO GA SVETI DUH, italijanski barvni vestern film, 21. 1. in 25. 1. ob 20. uri, 26. 1. ob 16. uri

»KARATE« V SLUŽBI INTER-POLA, hongkongški barvni pustolovski film, 22. 1. in 26. 1. ob 20. uri, 25. 1. ob 18. uri

	Reposlovno delo hinavec	kazalni zaimek	vz klic na bikobor.	površin. enota prislov	obup (srb.hrv.) vse v redu (angl.)	zgod. doba zemlje krepak čvrst	organ tipa pri žuželkah	drobnica	vovodi- nec
ž. ime tuje					Ljubkov. ž. ime zelenica v puščavi				
dimenzija		tovarna v Celju jezero v SZ			znanka tovornjakov staro grško glasbilo				
ž. ime				Aluminij		naša rafinerija nafta mega		prva črka abeceda	
Sovjetska zveza		znak za el. uporabo gozdovi Sibirije					Lantan		Sestavit. S. Pisek
del noge			zvar						bližnji praznik
žena, ki seje			karlovac			karcinom sladek. cvet. sok			pojavi v optiki
					Grška predpona koralni otok		medena rosa 18. črka		
kalij	enota delo edini primerki	Izrael. politik Germ. orel			dobe reka na Islandu			reka v SZ stoje	
žalost (srb.hrv.)			tako ali tako				zvezde, ki zažare in izginejo		
premočr- nost			presežna vrednost					navzgor Anqela	
as. zaimek		tip sred. šole tip FR. avtomob.					naqa otok v Indoneziji		
			Nizozem- ska medmet		prebivalec Armenije Gr. črka				
	neprofe- sional- lec del Velike Planine				Rimska škvilka 50	viti v kalup 10. črka		Olip Anton	

DVA BREZ ŽENE, ameriški barvni zabavni film, 24. 1. ob 20. uri

NORČIJE DŽERI LUISA, am. barvni zabavni film, 27. 1., 31. 1. in 3. 2. ob 20. uri, 2. 2. ob 18. uri

POPAJ IN NJEGOVA DRUŽI-NA, ameriški barvni risani film, 28. 1. ob 20. uri, 3. 2. ob 16. uri

PLAČILO, amer. barvni film, 30. 2. in 2. 2. ob 20. uri, 3. 2. ob 18. uri

KAJ DELAJO BREZDELNE GOSPODINJE, zap. nemški riški anbo. barvni film, 1. 2. ob 20. uri

TOM SAWYER, ameriški barv. glasbeni film, 4. 2. in 8. 2. ob 20. uri, 10. 2. ob 16. uri

UMAZANE ROKE NAD ME-STOM, ameriški barvni kriminalni film, 5. 2. in 7. 2. ob 20. uri, 10. 2. ob 18. uri

MAŠČEVALCI KOLORADA, ameriški barvni vestern film, 6. 2. in 10. 2. ob 20. uri, 9. 2. ob 18. uri

POPREČNI OSEBNI DOHODKI V ZP SLOVENSKE ŽELEZARNE (9 mesecev 1974)

organizacija Delovna	Poprečje 1973 din	Poprečje 1974 (9 mes)	Poprečno štev. zaposlenih
Železarna Jesenice	2.331,00	2.838,00	6.037
Železarna Ravne	2.372,00	2.786,00	4.310
Železarna Store	2.206,00	2.631,00	2.508
Veriga Lesce	2.023,00	2.624,00	1.082
Plamen Kropa	2.280,00	2.624,00	500
Tovil Ljubljana	2.495,00	2.825,00	278
Žična Celje	1.805,00	2.206,00	527
Metalurški inštitut	2.664,00	3.334,00	89
Organ. skup. služb	4.648,00	4.551,00	19
Skupno poprečje	2.286,00	2.753,00	15.350

Upoštevanji so skupni osebni dohodki z nadurnim delom. Skupno poprečje pa je izračunano tako, da je razdeljena celotna masa osebnega dohodka za vse delovne organizacije skupaj s številom zaposlenih v vseh delovnih organizacijah skupaj.

N. B.

Kot običajno bomo reševalcem razdelili tri denarne nagrade:

50, 30 in 20 din.

Rešitve sprejmemo do 15. januarja 1975.

Za križanko objavljeno v našem glasilu, št. 5/74, je žreb določil nagrade takole:

prvo, 50 din, dobi BARBKA POLAJNER, finančni sektor

drugo, 30 din, dobi KARLO JAVORIČ, rodnjarna in tretjo, 20 din, dobi MILOJKA POGAČNIK, finančni sektor.

Nagrade bodo izplačane na blagajni podjetja.

Pravilna rešitev križanke objavljene v št. 5 pa je: ROGAŠKA, AB, M, STENE, ADLEŠIČI, LUNAREN, TIAZOL, AR, USTA, SNOPI, TERAN, UK, LTN, C, I, ARDENI, EI, AA, NIČ, ING, KR, BT, ASI, JA, O, O, C, TJ, VARILNA, A, SKUPINA, AS, E, NEM, P, ŽIGANSK, DRAMA, BRONSA, I, ITA, E, DA, BAR, TITAN.

ZAHVALE

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem verigarne in sostonovalkam za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Ivanka Benedik

Ob prerani smrti mojega moža STROJ JOŽETA se najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti v prerani grob. Posebna zahvala obratu Vijakarne za podarjeno cvetje in sodelavkam in sodelavcem pakovalnice, sindikalni organiza-

ciji za denarno pomoč. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali — sočustvovali z menoj.

Sindikalni organizaciji in samoupravnih organom lepa hvala za ugodno rešeno prošnjo za skrajšani delovni čas.

Jožica Stroj in sinova Boris in Darko

Ob izgubi moje drage mame, se sodelavcem iz Verigarne najlepše zahvaljujem za denarno pomoč.

Anton Šmid

Pravilni odgovori na vprašanja — preizkusite svoje znanje: (1 = c, 2 = b, 3 = a, 4 = c in 5 = a)